Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2026. szeptember 18., péntek
LXXVIII. évfolyam
210. (22370.) sz.
Ára: 5[00] lej
(előfizetőknek 3[00] lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Nemcsak mit, hanem hogyan is tanítsunk

TERMOSZ konferencia Marosvásárhelyen

Fotó: Sófalvi Szidónia

A természettudományokat oktató pedagógusok szakmai fejlődését, a gyakorlati módszerek megosztását és a tanári közösségek együttműködését helyezi középpontba az október 24-én Marosvásárhelyen első alkalommal megszervezett TERMOSZ – Természettudományok Oktatásmódszertani Szemléje. A konferencián plenáris előadások, több mint húsz műhely és pedagógusok által bemutatott jó gyakorlatok várják a résztvevőket.

Sófalvi Szidónia

A természettudományos tantárgyak oktatásában nemcsak az számít, hogy milyen tudást ad át a pedagógus, hanem az is, hogy azt milyen módon teszi. Erre a kérdésre keresi a gyakorlati válaszokat a TERMOSZ konferencia, amelyet a Philothea Klub Egyesület és a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara közösen szervez. A kezdeményezés mögött egy olyan szakmai igény áll, amelyet a szervezők szerint maguk a pedagógusok is egyre erősebben éreznek: kevés a magyar nyelvű, szakspecifikus módszertani képzés, miközben az iskolai oktatásnak folyamatosan alkalmazkodnia kell a megváltozott körülményekhez.

A konferencia bemutatására szeptember 15-én tartottak sajtótájékoztatót a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karán. *Dr. Domokos József*, a kar dékánja elmondta, hogy az egyetem számára természetes kapcsolódási pontot jelent a természettudományos oktatás támogatása, hiszen számos olyan képzés működik a karon, amely nagymértékben épít a középiskolában megszerzett matematikai és természettudományos ismeretekre.

Ide tartoznak többek között a gépészmérnöki, mechatronikai mérnöki és villamosmérnöki képzések, az automatizálás, a számítástechnika és a telekommunikáció területei, valamint a kertészmérnöki és tájépítészmérnöki szakok. Az informatika szintén olyan terület, amelynél fontos szerepe van a középiskolai alapoknak.

„Nagyon-nagyon fontos szerepe van a középiskolában elsajátított tananyagnak” – hangsúlyozta a dékán, elsősorban a matematika, fizika,

(Folytatás a 4. oldalon)

A hét végén kerékpáros-felvonulás
A kerékpáros támogatók szeptember 19-én, szombaton 14 óráig nevezhetnek be az applikáción keresztül.
4.

Egy megpróbált élet megannyi gyümölcse
Történelmi korok tanulsága és személyes élethelyzetek láncolata körvonalazódik szavaiból, amelyek egytől egyig a lélek és a szellem frissességéről tanúskodnak. Ahogy játékos derűt sugárzó tekintete is.
17.

Elhunyt Deák Bill Gyula
A magyar blues kiemelkedő alakjának halálhírét a zenész Facebook-oldalán közölték csütörtökön.
18.

Cotroceni-i kormányfőkeresés

Nicuşor Dan a miniszterelnök-jelölt személyéről egyeztetett csütörtökön. Az államelnök reggel a Szociáldemokrata Párt (PSD) küldöttségével kezdte a tárgyalássorozatot, majd félóránként a Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR), a Nemzeti Liberális Párt (PNL), a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR), az RMDSZ és a nemzeti kisebbségek parlamenti frakciójának képviselői következtek. Délben a Fiatal Emberek Pártja (POT), az Együtt Romániáért és a Béke – Románia az első frakció küldöttségeivel tárgyalt az államfő. Az SOS Románia párt küldöttsége nem vett részt a csütörtöki cotroceni-i egyeztetéseken, mert a pártelnök nincs az országban.

(Folytatás a 3. oldalon)

naptár

SZEPTEMBER

18 PÉNTEK

7:03 15:13
19:29 22:53
A nappal hossza: **12** óra **26** perc

Ma **DIÁNA**,
holnap **VILHELMINA** napja

Az év **261.** napja, hátravan **104** nap

Isten éltesse!

VILHELMINA: a Wilhelma (a német Wilhelm férfinév női párja) továbbképzése.

IDŐJÁRÁS

Zápor lehetséges

Hőmérséklet:
max.: .... **25 °C**
min.: .... **12 °C**

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: **2026. szeptember 17.**

1 €	**5,2601 lej**
1 $	**4,5844 lej**
100 Ft	**1,4443 lej**
1 g arany	**635,2678 lej**

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 10–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

Töltőállomásokat adtak át az A3-as autópályán

Hétfőn Kerelőszentpál mellett nyitották meg az A3-as autópálya első korszerű pihenő és üzemanyagtöltő állomásait. A pálya mindkét oldalán hagyományos Rompetrol-kutak, elektromos autó töltésére alkalmas berendezések, gépkocsik és teherautók számára kialakított parkolók és gyorséttermek, mosdók várják az autópályán közlekedő utazókat.

A két teljesen új létesítményre nagy szükség volt, hiszen az A3-as autópálya Maros megyei szakaszán eddig nem épültek ilyen szolgáltatóegységek, ahol tankolni és pihenni lehet. Ezzel egy régóta megoldásra váró problémát orvosolnak, hiszen a töltőállomások hiánya gondot okozott a gépkocsivezetőknek.

Az uniós irányelvek és a tagállamok gyakorlata szerint a főbb autópályavonalakon általában legfeljebb 50–60 kilométerenként kell biztosítani üzemanyagtöltési vagy pihenési lehetőséget. *(mezey)*

Fotó: Mezey Sarolta

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker	45, 27, 33, 43, 26 + 20	NOROC PLUS: 0 5 1 9 3 1
Loto 40	24, 17, 27, 21, 18, 7	SUPER NOROC: 2 7 6 1 2 3
Loto 49	3, 41, 44, 28, 2, 22	NOROC: 3 4 2 1 1 7 3

MEGYEI HÍREK

Nemzetközi kutyakiállítás Marosvásárhelyen

A Maros Megyei Ebtenyésztők Egyesülete idén is megszervezi a jól ismert nagyszabású kutyakiállítást, amelyre szeptember 18–19–20-án kerül sor a marosvásárhelyi Víkendtelepen. A Nemzetközi Kinológiai Szövetség égisze alatt szervezett Drakula tematikájú kutyás rendezvény, amely három nemzetközi kiállításból áll – Mureș Dog Show, Dracula Dog Show és Transilvania Dog Show –, továbbá három országos kiállítást és három klubkiállítást is magában foglal a terrierek, tacskók, retrieverek és vízi kutyák számára. A látogatók emellett mintegy 150 kutyafajtát csodálhatnak meg, köztük számos ritka fajtát is. A díjátadó ünnepségek megnyitója szeptember 18-án, pénteken 15 órakor kezdődik a Víkendtelepen, szeptember 19-én, szombaton délelőtt 9 órától 14 óráig ugyancsak a Víkenden lesz, majd 17.30 órától a Vár téren folytatódik, szeptember 20-án, vasárnap 15 órakor pedig a Víkenden zárul a kiállítás.

Egyházmegyei csendes nap

A Maros-Mezőségi Református Egyházmegye szervezésében szeptember 26-án 10 órától egyházmegyei csendes napot tartanak Mezőbándon a református templomban és a parókia udvarán. Az istentiszteleten igét hirdet dr. Kolumbán Vilmos József, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke. Ezt követően csoportos foglalkozásokra kerül sor gyerekeknek, speciális igényekkel élő személyeknek, az egyházmegye gyülekezeti csoportjainak, akik gulyásfőző versenyen is részt vesznek. Ugyanaznap kerül sor az egyházmegye nőszövetségi konferenciájára, ahol Sikó Piroska lelkipásztor előadása hallgatható meg Gyermekeink lelki iránytűje címmel.

XX. Teleki teljesítménytúra

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület Marosvásárhelyi Osztálya idén szeptember 26-án XX. alkalommal szervezi meg a Teleki teljesítménytúrát, ahol a Görgényi-havasok vadregényes tájai várják mindazokat, akik szeretnék próbára tenni magukat gyalog, futva vagy kerékpárral, 10, 21, 42 vagy akár 60 kilométeren. Azok számára is kínálnak lehetőséget, akik inkább a felfedezésre és a közös élményre vágynak. A vezetett túrákon a résztvevők 10 és 21 kilométeres útvonalakon ismerhetik meg Görgényüvegcsűr és környéke természeti szépségeit. Találkozó reggel 6 órakor Görgényüvegcsűrön. A programok időtartama 12 óra.

Harmadik Marosvásárhelyi Nemzetközi Karmesterverseny

Marosvásárhely öt napra a karmesterművészet nemzetközi központjává válik szeptember 21–25. között. A marosvásárhelyi Kultúrpalota Nagyterme ad otthont a harmadik Marosvásárhelyi Nemzetközi Karmesterversenynek. A verseny élő szakaszába a 137 jelentkező közül 40 karmester jutott be, akik a nemzetközi zenei élet szakemberei előtt mérhetik össze tudásukat. A 40 versenyző 20 országból, három kontinensről érkezik (Európa, Észak-Amerika, Ázsia).

A 2022-ben alapított rendezvény idén fejlődésének új, nemzetközi fejezetéhez érkezik. Az első két versenyt az 1930-ban Barcarozsnyón született, erdélyi származású karmester és zenetudós, Erich Bergel emlékének szentelték, akinek művészetét többek között Herbert von Karajan is nagyra értékelte.

A 2026-os verseny új névvel és arculattal indul, tisztelegve Marosvásárhely, a város zenekara és Maros megye gazdag kulturális öröksége előtt.

A verseny valamennyi fordulójában a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia szimfonikus zenekara működik közre:

- szeptember 21–22. – első forduló
- szeptember 23. – második forduló
- szeptember 24. – elődöntő
- szeptember 25. – főpróba és döntő hangverseny.

A szeptember 24-i elődöntő és a szeptember 25-i döntő hangverseny egyaránt nyilvános lesz. A két esemény különleges lehetőséget kínál arra, hogy a zenekedvelők közvetlen közelről követhessék a versenyzők művészi egyéniségének és a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia szimfonikus zenekarának találkozását.

A filharmónia évadának keretében megrendezett döntőben három karmester lép a zenekar élére. Mindegyikük egy szimfonikus művet és egy operaáriát vezényel, a verseny győztesét pedig a hangversenyt követően hirdeti ki a zsűri.

A repertoár Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart, Gioachino Rossini, Maurice Ravel, Carl Maria von Weber, Antonín Dvořák, Giuseppe Verdi, George Enescu, Robert Schumann, Kodály Zoltán és Claude Debussy műveiből épül fel. A sokszínű program lehetőséget teremt arra, hogy a versenyzők technikai felkészültségük mellett művészi elképzeléseiket és a zenekarral kialakított alkotói kapcsolatukat is megmutassák.

A verseny 8500 euró összértékű pénzdíjat kínál: az első díj 4000, a második 2000, a harmadik pedig 1000 euró. Emellett három, egyenként 500 euró értékű különdíjat is odaítélnek a legjobb 25 év alatti karmesternek, a legjobb 45 év feletti karmesternek és a legjobb női karmesternek.

A pénzdíjak mellett a verseny jelentős szakmai lehetőségeket is biztosít. A győztes hat hangversenymeghívást kap a Marosvásárhelyi Állami Filharmóniához, a Kolozsvári Román Nemzeti Operához, az Aradi Állami Filharmóniához és a Münchner Kammerphilharmonie dacapo zenekarához. A szimfonikus zenekar tagjai saját díjukat is odaítélik, amely egy későbbi hangversenylehetőséget jelent a Marosvásárhelyi Állami Filharmóniával.

A Marosvásárhelyi Nemzetközi Karmesterverseny szervezői a Kult Mind Egyesület, az olasz Artes Association, és a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia.

A rendezvény tovább erősíti Marosvásárhely jelenlétét a klasszikus zene nemzetközi térképén, és öt napra olyan találkozási ponttá teszi a várost, ahol hagyomány, művészi kiválóság és a karmesterművészet jövője kapcsolódik össze.

Benyújthatók a lakásigénylési kérelmek

Szeptember 15. és október 15. között lehet benyújtani lakásigénylési kérelmeket a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatalba. Igényelhetők ANL-lakások fiatalok számára, szociális lakások, valamint állami tulajdonú, bérbe vehető lakások. Ha valaki korábban már nyújtott be kérelmet, frissíteni kell a szükséges dokumentumokat annak érdekében, hogy a kérelmező felkerülhessen a 2027-es listákra. A kérelmet és a szükséges iratokat a polgármesteri hivatalnál személyesen vagy elektronikusan úton lehet benyújtani.

A Centrofarm lesz több járat ideiglenes végállomása

A marosvásárhelyi Közszállítási Vállalat értesítése szerint szeptember 16-tól ideiglenesen módosul több autóbuszjárat vonala a Jeddi úti végállomáson zajló munkálatok miatt. A változás a 12-es, 17-es, 19-es, 20-as, 30-as és 43-as járatokat érinti. A munkálatok ideje alatt az érintett járatoknak a Centrofarm megállónál lesz a végállomásuk. A változás ideiglenes, a módosítás a munkálatok befejezéséig marad érvényben.

Két új járatot indít a WizzAir Marosvásárhelyről

A romániai repülőterekről 25 új járatot indít a Wizz Air légitársaság. A Marosvásárhelyi Transilvania Nemzetközi Repülőtér kínálata két új járattal bővül, a WizzAir légitársaság oldalán már most foglalhatók jegyek a december 20-ától induló nürnbergi járatra, illetve a január 14-én induló alicantei járatra. A két új célállomás a bergamói, illetve a ciprusi, larnacai járatot váltja a kínálatban. A bergamói járat december 15-ig, míg a larnacai járat december 16-ig üzemel még.

Hagyományos szüreti bál

Szeptember 27-én 14 órától a Dacia Darina vendéglőben szüreti bált tart a marosvásárhelyi hagyományőrző csoport. A zenét Ábrám Tibor nótaénekes biztosítja. Minden érdeklődőt, szórakozni vágyót szívesen látnak. Érdeklődni a rendezvényről, bővebb felvilágosítást a 0744-118-436-as telefonszámon lehet kapni.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: Benedek István
LAPSZERKESZTŐ: Vajda György

MUNKATÁRSAK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Gligor Róbert László, Kaáli Nagy Botond, Mezey Sarolta, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Sófalvi Szidónia, Szeredai Vivien, Szer Pálosy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Mátyus Beáta. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília. • Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000083
ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

Cotroceni-i kormányfőkeresés

(Folytatás az 1. oldalról)

A PSD kész átvenni a kormányzást

A Szociáldemokrata Párt (PSD) készen áll a kormányzás átvételére – jelentette ki *Sorin Grindeanu* pártelnök csütörtökön, miután az alakulat küldöttsége egyeztetett Nicuşor Dan államfővel a Cotroceni-palotában.

A találkozó utáni nyilatkozatában Grindeanu hangsúlyozta, hogy valahányszor a PSD alakított kormányt vagy vezette a kabinetet, Románia gazdasága növekedést ért el, és az emberek jobban éltek, míg a jobboldali pártok kormányzása mindig válsághoz és gazdasági visszaeséshez vezetett.

A pártelnök rámutatott arra is, hogy a PSD készen áll a kormányzás átvételére, és emlékeztetett a párt vezető testületeinek korábbi

Találkozás a PSD küldötteivel

döntésére, miszerint az alakulat igényt tart a miniszterelnöki tisztségre. Ezt azzal indokolta, hogy a szociáldemokraták alkotják a parlament legnagyobb frakcióját, miután megnyerték a 2024-es parlamenti választásokat. „Tudjuk, hogyan kell az emberek érdekében, jól kormányozni” – fogalmazott

A PSD elnöke leszögezte, hogy Romániának mielőbb stabil kormányra van szüksége. A jelenlegi politikai helyzetért Ilie Bolojan elmúlt egyévi kormányzását tette felelőssé, amelyet rossznak minősített. Grindeanu szerint a PSD emiatt döntött tavasszal a kormánykoalícióból való kilépés mellett. Már akkor úgy vélték, hogy az ország rossz irányba halad, ezért irányváltásra van szükség – magyarázta.

Nem tudni, hogy ki lenne a miniszterelnök

Az RMDSZ készen áll megszavazni egy kormányt, ha azt a két másik nagy párt, a Szociáldemokrata Párt (PSD) és a Nemzeti Liberális Párt (PNL) is támogatja – jelentette ki *Kelemen Hunor* csütörtökön.

A Cotroceni-palotában folytatott egyeztetést követően a szövetségi elnök rámutatott, egyelőre nem tudni, hogy ki lenne a miniszterelnök, és azt sem, hogy politikai, technokrata vagy minisztériumi szakemberekből álló kormányról lenne-e szó.

„Számunkra az a fontos, hogy ezek a politikai erők együtt biztosítsák a kormány többségét, és ne legyen szükség mások szavazataira” – szögezte le.

Hozzátette, az eddigi nyilatkozatokból az derül ki, hogy egy politikai kormánynak – függetlenül attól, hogy Sorin Grindeanu vagy Siegfried Mureşan körül alakulna-e meg – nem lenne meg a többsége a másik oldal támogatása nélkül. „Így marad lehetőségként egy minisztériumi szakemberekből álló kormány is. Ez a mi elképzelésünk szerint olyanokból állna, akik az elmúlt évtizedekben minisztériumokban dolgoztak, különböző politikai szereplőkkel működtek együtt, ismerik a szakterületüket, van tekintélyük és tapasztalatuk. Más megoldás egyelőre nem körvonalazódik” – magyarázta.

Kelemen szerint ugyanakkor a miniszterelnök-jelölt személyéről nem beszéltek a csütörtöki egyeztetésen.

A szövetségi elnök azt is hangsúlyozta, hogy a PSD támogatása nélkül nincs meg a kormány beiktatásához szükséges parlamenti többség. Számításai szerint a PSD, a PNL, az RMDSZ és a nemzeti kisebbségek frakciója együttesen 312-313 szavazattal rendelkezik.

Az AUR nem szavaz meg olyan kormányt, amelyiknek nem tagja

A Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR) nem szavaz meg olyan kormányt, amelyiknek nem tagja – jelentette ki George Simion csütörtökön, miután pártjának delegációja a Cotroceni-palotában egyeztetett Nicuşor Dan államfővel.

Simion szerint az AUR nélkül nem alakítható kormány, ezért felszólította Nicuşor Dant és Sorin Grindeanu szociáldemokrata pártelnököt, hogy hagyjanak fel pártja „démonizálásával”. Hozzátette, hogy az AUR álláspontja nem változik, és nyomásra sem tesz engedményeket.

A pártelnök hangsúlyozta: az AUR-ban bízó több millió román állampolgárnak képviseletet kell kapnia az ország vezető testületeiben.

Stabil kormányra van szükség

Romániának stabil kormányra, hiteles miniszterelnökre, hozzáértő miniszterekre és a gazdasági valóságot figyelembe vevő kormányprogramra van szüksége – jelentette ki a Nemzeti Liberális Párt (PNL) elnöke, *Ilie Bolojan*.

Bolojan rámutatott, bárki is kap kormányalakítási megbízást, a legfőbb feladata az államháztartás kézben tartása lesz. Az új kormánynak folytatnia kell az állami kiadások csökkentését, az állam működését

Kézfogás az ügyvivő kormányfővel

az állampolgárok szolgálatába kell állítania, és meg kell teremtenie egy egészségesebb alapokon nyugvó, nem csupán hitelekre és fogyasztásra, hanem egyre nagyobb mértékben beruházásokra épülő gazdaság feltételeit – hangsúlyozta.

A PNL elnöke kiemelte: az új kormánynak folytatnia kell az energetikai beruházásokat, hogy a következő években csökkenjenek az energiaárak Romániában, ugyanakkor tovább kell vinnie a közigazgatási reformokat is.

Bolojan közölte, hogy a PNL egyeztet majd a kijelölt miniszterelnökkel, és amennyiben az általa képviselt program és csapat megfelel ezeknek az elvárásoknak, megtalálják a módját annak, hogy mielőbb stabil kormány alakuljon, amely megőrzi Románia hitelességét, kiszámíthatóbb jövőképet nyújt a lakosságnak.

Fritz két egymást követő kisebbségi kormányt javasol

A Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) a Nemzeti Liberális Párttal (PNL) és az RMDSZ-szel közösen továbbra is Siegfried Mureşan európai parlamenti képviselőt javasolja miniszterelnöknek – jelentette ki *Dominic Fritz* pártelnök csütörtökön, a Cotroceni-palotában tartott megbeszélés után.

Az USR elnöke azt is közölte, hogy ha az államfő sem Mureşant, sem a Szociáldemokrata Párt (PSD) jelöltjét nem kívánja megbízni kormányalakítással, készen állnak más, Nicuşor Dan által javasolt személyről is egyeztetni. A következő kormánynak mindenképpen egységesen kell működnie, és képesnek kell lennie az életszínvonal javításához szükséges reformok végrehajtására – tette hozzá.

Fritz azt is hangsúlyozta, hogy pártja továbbra is fenntartja a két egymást követő kisebbségi kormányra vonatkozó javaslatát. Elképzelésük szerint először az USR, a PNL és az RMDSZ alakítana kisebbségi kormányt, amelyet aztán a PSD-kabinet követne. Mindkét kormányt az államfő által kijelölt, valamennyi érintett párt bizalmát élvező miniszterelnök vezetné – magyarázta.

Pambuccian halasztást kért

A nemzeti kisebbségek parlamenti frakciója arra kérte Nicuşor Dan elnököt a csütörtöki cotroceni-i egyeztetésen, hogy halassza el a miniszterelnök-jelölt megnevezését. *Varujan Pambuccian* frakcióvezető szerint a politikai egyeztetések hosszú ideje nem az országot érintő súlyos, az emberek mindennapi életére is kiható problémákra összpontosítanak, hanem inkább az egyes politikai vezetők elképzeléseire. A továbblépés kulcsa egy parlamenti többség létrehozása, ez azonban egyelőre nem létezik – jelentette ki.

Az előre hozott választások lehetőségéről Pambuccian úgy vélekedett, hogy azok sem jelentenének megoldást a jelenlegi helyzetre. A Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR) esetleges kormányra kerülésével kapcsolatban a frakcióvezető kijelentette, hogy minden olyan politikai felállás működőképes lehet, amely stabilitást teremt, és lehetővé teszi a válság feloldását, ugyanakkor annak észszerűnek is kell lennie. Hangsúlyozta, hogy aggályai nem valamely pártra, hanem az egyes politikai szereplők esetleges követeléseire, illetve a demokrácia gyengülésének kockázatára vonatkoznak.

A POT támogatna egy technokrata kormányt

A Fiatal Emberek Pártja (POT) támogatna egy Nicuşor Dan államfő által kijelölt technokrata kormányt – nyilatkozta *Anamaria Gavrilă* pártelnök csütörtökön, a Cotroceni-palotában tartott egyeztetés után. Gavrilă közölte, hogy pártja felkarol minden olyan kezdeményezést, amely stabilitást teremthet a román társadalomban, és lehetővé teszi a költségvetés-kiigazítás, valamint a jövő évi állami költségvetés elfogadását.

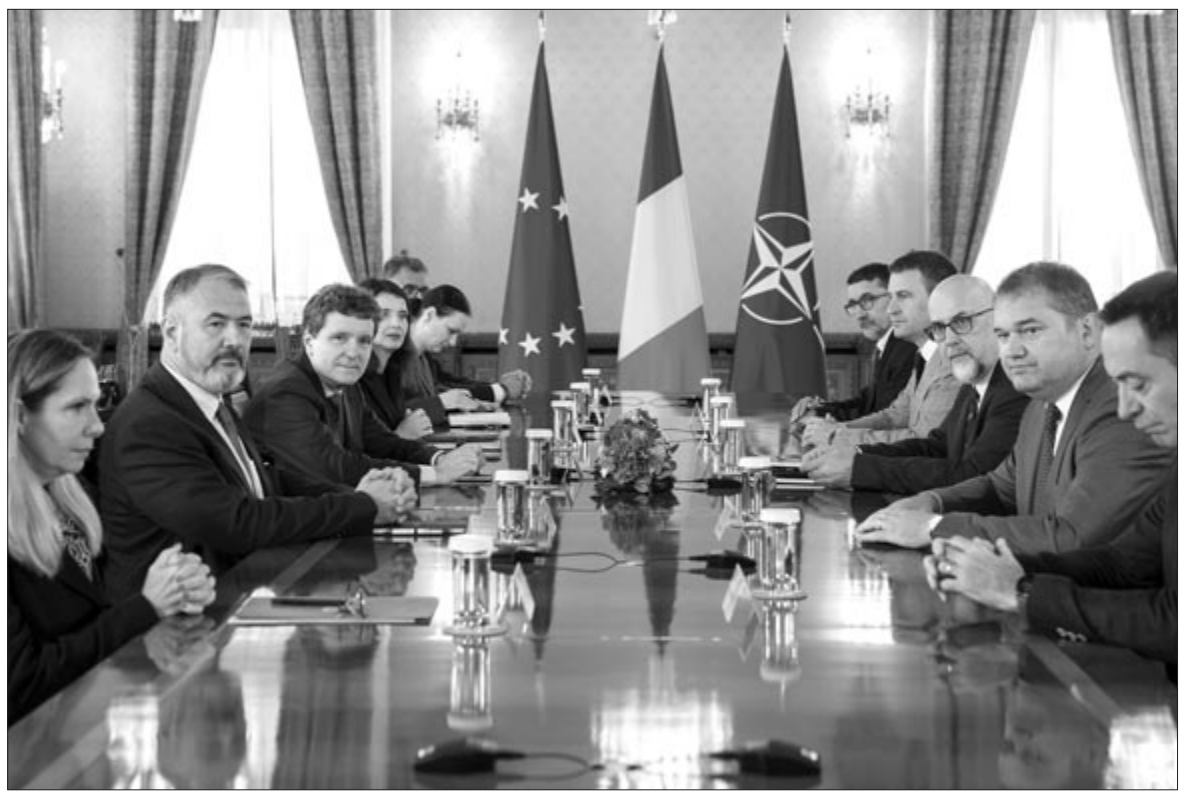
Az elmúlt 25 év legsúlyosabb helyzete

Victor Ponta szerint Nicuşor Dan államfőnek még csütörtökön meg kell bíznia kormányalakítással egy olyan miniszterelnök-jelöltet, akit támogat a parlament, és aki el tudja fogadtatni a jövő évi költségvetést.

Az Egységben Romániáért frakció kormányfőjelöltje a cotroceni-i egyeztetések után kijelentette: miközben a pártok arról vitáznak, hogy kivel hajlandók vagy nem hajlandók együttműködni, egyre súlyosabb az ország gazdasági és társadalmi helyzete.

A politikus szerint ezért olyan miniszterelnök-jelöltre van szükség, aki nemcsak a kormány beiktatásához, hanem a 2027-es költségvetés elfogadásához is parlamenti többséget tud biztosítani.

Beszámolója szerint az egyeztetéseken Ponta azt mondta Nicuşor Dannak, hogy szerinte Románia az elmúlt 25 év alatt még nem volt ilyen súlyos helyzetben, mint most, a politikai, gazdasági és nemzetközi körülmények egyaránt kedvezőtlenebbek, mint az előző államfők mandátuma idején. *(Hírösszefoglaló/Agerpres)*

Megbeszélés az RMDSZ küldöttségével

Fotók: presidency.ro

TERMOSZ konferencia Marosvásárhelyen

(Folytatás az 1. oldalról)

kémia, biológia és földrajz területére utalva.

Kapcsolat az iskola és az egyetem között

Dr. Domokos József szerint a Sapientia nemcsak az oktatás és a kutatás területén kíván szerepet vállalni, hanem a közösség felé fordulást is fontos feladatának tekinti. A TERMOSZ ezért lehetőséget teremt arra is, hogy a felsőoktatás és a középiskolai oktatás képviselői találkozzanak, tapasztalatokat cseréljenek.

A konferencia a pedagógusképzésben részt vevő egyetemi hallgatók számára is hasznos lehet, közvetve pedig a középiskolás diákokhoz is elérhetnek azok az új módszerek és szemléletek, amelyeket a pedagógusok a rendezvényen megismernek.

A szervezők hosszú távon gondolkodnak: nem egy egyszeri eseményt szeretnének létrehozni, hanem olyan konferenciát, amely évről évre folytatódhat. A kezdeményezésben több szakmai és intézményi partner is részt vesz, köztük a Kolozsvári Akadémiai Bizottság szakbizottságai, a Maros Megyei Tanfelügyelőség és a Maros Megyei Pedagógusok Háza.

A pedagógusok számára különösen fontos lehet, hogy a konferencia műhelytevékenységei továbbképzésként is elszámolhatók legyenek. A szervezők ennek érdekében együttműködési keretszerződésről is megállapodtak a Pedagógusok Házával.

„Az iskola nem csak információkat ad át”

A Philothea Klub Egyesület több mint három évtizede működik Marosvásárhelyen. *Belényesi Gabriella*, az egyesület menedzsere szerint szervezetük számára a TERMOSZ egy új területet jelent, hiszen korábban számos szakmai konferenciát szerveztek, az orvosi témáktól az önkéntességig, de ez az első kifejezetten pedagógusoknak szóló rendezvényük.

A Philothea ugyanakkor mintegy húsz éve szervez iskolai projekteket, tematikus osztályfőnöki órákat, illetve iskolán kívüli programokat, így a konferencia szervesen kapcsolódik korábbi tevékenységükhöz. Belényesi Gabriella szerint az iskola feladata nem merülhet ki abban, hogy információkat közvetít a diákok felé.

Fotó: Sófalvi Szidónia

„Nagyon fontos az, hogy hogyan” – mondta, arra utalva, hogy a tananyag átadásának módszere legalább olyan fontos kérdés, mint maga a tananyag.

A szervező úgy látja, kevés olyan minőségi módszertani konferencia van, amely valóban gyakorlati segítséget nyújt a pedagógusoknak. A tanügyi reformokról ugyan folyamatosan szó esik, a változás azonban sok esetben inkább papíron jelenik meg, mint az osztálytermekben.

A TERMOSZ éppen ezért alulról induló megújulási lehetőségként tekint a módszertani tudás megosztására. A cél az, hogy a pedagógusok olyan ötleteket kapjanak, amelyeket később saját osztályaikban is alkalmazni tudnak.

A Philothea munkájának másik fontos területe a prevenció és az életmódra nevelés. A szervezet iskolai programjai között olyan kezdeményezések is szerepelnek, amelyek a fiatalokat a mindennapi élet kihívásaira készítik fel. A digitális világ és az internet térnyerése, valamint a fogyasztói társadalom számos új kihívást állított a gyerekek és fiatalok elé.

A konferencia ezért nem kizárólag a szűken vett természettudományos módszertanra összpontosít. A műhelyek között olyanok is lesznek, amelyek a neveléshez kapcsolódó programok – például a Zöld hét vagy az Iskola másként hét – változatosabbá tételéhez adhatnak ötleteket.

Egy biológiatanár saját hiányérzetéből indult ki

A TERMOSZ ötletgazdája és főszervezője, *Joó Borbála* maga is pedagógus: biológiát tanít. Mint elmondta, a konferencia gondolata elsősorban saját és kollégái hiányérzetéből született.

Magyar nyelven kevés szakspecifikus módszertani képzés áll a természettudományokat oktató pedagógusok rendelkezésére. Amikor saját iskolájában és más, természettudományos tárgyakat tanító kollégákkal beszélgetett, azt tapasztalta, hogy mások is hasonló problémákkal találkoznak.

Így született meg az ötlet egy olyan eseményről, amely nem egyetlen tantárgyra koncentrál, hanem a természettudományok teljes területét lefedi. A módszertan azonban Joó Borbála szerint nem olyan tudás, amelyet egyszerűen egy könyvből vagy egy internetes oldalról el lehet sajátítani. Meg kell beszélni, ki kell próbálni, majd a tapasztalatokat ismét meg kell osztani.

A cél egy folyamatos szakmai folyamat kialakítása: a pedagógusok bemutatják módszereiket és tapasztalataikat, a többiek hazaviszik, kipróbálják őket, majd a következő évben újra találkoznak, és megosztják, mi működött, illetve min lehet változtatni.

A főszervező szerint éppen ez a módszertani munka lényege. Nincs egyetlen pedagógus, aki minden módszert a legjobban ismer. A tudás a tanári közösségben van jelen, és ebből mindenki hozzá tud tenni valamit.

Nem előadásokat, hanem használható ötleteket várnak. A konferencia egyik legfontosabb eleme a szekcióülések rendszere lesz. Ezeken pedagógusok mutathatják be saját jó gyakorlataikat. Nem tudományos kutatásokat várnak, hanem olyan közérthető bemutatókat, amelyekből egy másik tanár néhány oldalas leírás alapján is megértheti, hogyan tudja az adott módszert saját osztályában alkalmazni.

A programban emellett egy különleges poszterszekció is helyet kap. Ide olyan szemléltető eszközökkel és anyagokkal lehet jelentkezni, amelyeket maguk a pedagógusok készítettek. Lehet szó saját kezűleg összeállított, megrajzolt, megfestett vagy más módon elkészített oktatási eszközről.

Joó Borbála szerint a biológiaoktatásban különösen fontos a szemléltetés, és saját tapasztalatából is tudja, mennyi kreatív eszközt készítenek a pedagógusok. Ezeket a konferencián egymással is megoszthatják. A rendezvénynek így a résztvevők nemcsak hallgatói, hanem aktív alakítói is lehetnek.

A konferencia eredményeit később módszertani kötetben is szeretnék hozzáférhetővé tenni. A szekcióelőadások dolgozatai, valamint a bemutatott eszközök fényképei és leírásai várhatóan online formában jelennek meg. A szervezők szerint ez a pedagógusok számára azért is jelentős, mert a kötetben való megjelenés hivatalos publikációként is értékelhető.

A digitalizációról két oldalról

Az egynapos konferenciát október 24-én, szombaton tartják Marosvásárhelyen, reggeltől estig. A program két plenáris előadással kezdődik.

Az egyik meghívott előadó Pöltl Ákos családbiztonsági szakember, aki „A technológia találkozása az idegrendszerrel – a tanulás biológiai valósága az osztályteremben” címmel tart előadást. A téma középpontjában az áll, hogyan hat a digitalizáció a gyerekek idegrendszerére, és mit tehetünk annak érdekében, hogy a technológia negatív hatásait mérsékeljük.

A másik plenáris előadó dr. Nagy Róbert, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem adjunktusa, aki „Megy előbbre majdan fajzatom – embereszmény és iskolakép a digitalizmus korában” címmel beszél majd. Előadása a digitalizáció másik oldalát közelíti meg: azt, hogyan lehet az oktatásban jól és hatékonyan használni a digitális eszközöket úgy, hogy azok valóban a tanulás javára váljanak.

A plenáris előadásokat követően a résztvevők több mint húsz gyakorlati műhely közül választhatnak. A témák között szerepelnek többek között a GeoGebra segítségével megvalósítható interaktív fizikaszimulációk, a konyhalaboratórium, valamint a matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz és informatika oktatásához kapcsolódó műhelyek. Külön lehetőségeket kínálnak a tanítóknak és az egyetemistáknak is. A kisebb műhelyekben néhány fős csoportokban dolgozhatnak a résztvevők, míg a plenáris terem mintegy kétszáz fő befogadására alkalmas.

Regisztrálni szeptember 18-tól október 2-ig lehet. A részvételi díj pedagógusok számára 160 lej, diákoknak és egyetemistáknak 60 lej, a Sapientia EMTE hallgatói számára pedig ingyenes.

A szervezők olyan szakmai találkozót szeretnének létrehozni, amelyben a pedagógusok nem kész válaszokat kapnak, hanem egymástól is tanulhatnak. A TERMOSZ így nemcsak egy konferencia kíván lenni, hanem egy hosszabb távú szakmai közösség kezdete is – olyan közösségé, amelyben a természettudományok oktatásának megújítása elsősorban az osztályteremben, a pedagógusok saját tapasztalatain keresztül történhet.

A hét végén kerékpáros-felvonulás

Bikeathon Marosvásárhelyen

Szeptember 19–20-án, szombaton és vasárnap szervezik Marosvásárhelyen a Bikeathont, a legnagyobb helyi kerékpáros és adománygyűjtő eseményt a közösségi helyi projektek támogatására, amelyet a Marosszéki Közösségi Alapítvány szervez. A kerékpáros támogatók szeptember 19-én, szombaton 14 óráig nevezhetnek be az applikáción keresztül.

Két napon át a város azzá a helylyé válik, ahol a mozgás, a szolidaritás és a helyi projektek találkoznak, hogy valódi hatást keltsenek a közösségben, és adományokat gyűjtsenek a helyi projektek támogatására – tájékoztatott *Gál Sándor*, a Marosszéki Közösségi Alapítvány vezetője.

A Bikeathon mindenkinek szól, a tapasztalt kerékpárosok mellett a kezdők is részesei lehetnek ennek az eseménynek, ennek érdekében minden korosztály és tapasztalati szint számára megfelelő útvonalakat készítenek. A jelentkezők kiválasztják azt a projektet, amelyért tekerni szeretnének, majd a megfelelő útvonalat, és ezzel a választott ügy nagykövetei lesznek. Az eseménnyel kapcsolatos további részletekért a bikeathon.ms/hu oldalt kereshetik fel az érdeklődők.

Négy útvonalon haladhatnak a kerékpározók, szombaton 10 órától egy hosszabb, 25 kilométeres útvonalon haladnak, a Jeddi úti Fomcótól indulnak, és a Somostető irányába haladva a Terebics tető felé kerekeznek. Az esemény célja az adománygyűjtés, a város megismerése és a közös jó hangulat, ezért hangsúlyozzák, hogy a közös kerékpározásnak nincs verseny jellege. A Bikeathon City útvonal célja, hogy a kerékpárosok megismerjék a várost, a különböző helyszíneken elhelyezett ellenőrzőpontokat kell megkeressék. Vasárnap a gyerekeké lesz a főszerep, 10 órától a főtéren szerveznek számukra változatos tevékenységeket, a déli órákban a gyerekek közös kerékpáros felvonulása következik. Befejezésként az esemény tombolahúzással és 14.45 órakor a Critical Mass bringás felvonulással zárul, melynek keretében a főtérről a Maros-partra vonulnak a résztvevők.

Reggeli a kerékpárosoknak – európai mobilitási hét

Szeptember 14–18. között a Maros Megyei Rendőr-felügyelőség Közlekedési Osztályának, valamint Bűnmegelőzési és Elemzési Osztályának rendőrei részt vesznek a Breakfast 4 Bikers – Reggeli a kerékpárosoknak elnevezésű akció újabb kiadásán, amelyet Marosvásárhelyen rendeztek az európai mobilitási hét felvezető eseményeként.

A héten változatos helyszíneken állították meg a kerékpárral közlekedőket a reggeli órákban 7 és 9 óra között, utolsó napon a rendőrök és a szervezők szeptember 18-án, pénteken a Rózsák terén az ortodox katedrális/Forradalom utca, Eldi üzlet környékén, valamint a Gheorghe Marinescu utcában a Maros Megyei Klinikai Kórház környékén várják reggeli kávéval a kerékpárral közlekedőket. A Maros Közösségi Alapítvány által a Maros Megyei Rendőr-felügyelőséggel partnerségben szervezett akció lehetőséget teremt arra, hogy a megelőzéssel kapcsolatos üzeneteket közvetítsenek azoknak, akik a mindennapi közlekedéshez kerékpárt vagy rollert választanak, ugyanakkor népszerűsítsék a hét végén sorra kerülő Bikeathon eseménysorozatot.

Fotó: Maros Megyei Rendőrség

A találkozók során a rendőrök közvetlenül beszélgetnek a kerékpárosokkal és a rollert használókkal a közlekedési szabályokról és a vonatkozó jogszabályokról, a szükséges védőfelszerelésekről, a forgalomban való láthatóság fontosságáról, valamint azokról a kockázatokról, amelyeknek akkor teszik ki magukat, ha nem tartják be a biztonsági szabályokat. Párbeszéddel, tájékoztatással és felelősségteljes hozzáállással azt szeretnénk elérni, hogy a két keréken való közlekedés ne csupán praktikus és környezetbarát alternatíva legyen, hanem mindenekelőtt biztonságos – hangsúlyozta a Maros Megyei Rendőr-felügyelőség sajtóközleményében. *(pálosy)*

1027. szám

SZÍNES világ

SZERKESZTI: BENEDEK ISTVÁN

Izgalmas futamok, látványos lovasbemutatók és felejthetetlen közösségi élmények

Jubileumi, 15. Székely Vágta a maksai Óriáspince-tetőn

Lezárult a 15. Székely Vágta, amely a hétvégén ismét a székely lovas hagyományok, a lovassport és a közösségi összetartozás ünnepévé változtatta a maksai Óriáspince-tetőt. A jubileumi rendezvény Sepsiszentgyörgy Polgármesteri Hivatala, a Vadon Közhasznú Egyesület, Maksa Község Polgármesteri Hivatala és a Nemzeti Vágta közös szervezésében valósult meg, és változatos programokkal, izgalmas versenyekkel, hagyományőrző és lovasbemutatókkal, valamint családi eseményekkel várta a közönséget.

A kétnapos lovas ünnep során a résztvevők és a látogatók együtt élhették át a versenyzés izgalmát, a lovas hagyományok különleges hangulatát és a közösségi élmény erejét. A rendezvény középpontjában ezúttal is a ló és az ember közötti kapcsolat, a lovassport iránti szenvedély és a székely kulturális örökség továbbadása állt.

Ünnepélyes megnyitóval kezdődött a jubileumi vágta

A 15. Székely Vágta ünnepélyes megnyitóján a székely himnuszt Oláh Badi Alpár énekelte el, ezzel méltó módon vezette fel a hétvége eseményeit.

Ezt követően dr. Nagy József huszár őrnagy, a Székely Vágta főkapitánya köszöntötte a jelenlévőket, és hivatalosan is megnyitotta a 2026-os Székely Vágtát. A megnyitó ünnepi pillanatait a Vándor Szablya átadása is gazdagította, amelyet Varga Mátyás, a 14. Székely Vágta győztese nyújtott át a főkapitánynak. A kulturális programot Csiki Áron, a Maksai Orbán Balázs Általános Iskola 6. osztályos diákjának verselőadása is színesítette. A fiatal tehetség Tompa László *Lófürösztés* című versét adta elő, Istók Judit felkészítő tanár közreműködésével.

Végleges mezőny, izgalmas futamok

A pénteki állatorvosi vizsgálatot követően véglegessé vált a 15. Székely Vágta mezőnye. A Nemzeti Vágta kvalifikációs futamában, a Székely Vágtán 12 település képviselője állt rajthoz.

A Góbé Futamon 11 lovas, míg a Kishuszár Vágtán a 10–13 éves korosztályban 8, a 14–17 éves korosztályban pedig 4 versenyző szállt versenybe.

A szombati előfutamok során a lovasok településeik képviseletében küzdöttek a továbbjutásért.

A versenyek a lovasok felkészültségéről, a lovak teljesítményéről és a versenyzés iránti elkötelezettségről tettek tanúbizonyságot.

A szombati előfutamokat követően kialakult a 15. Székely Vágta esti döntőinek mezőnye. A Góbé Futam döntőjébe Mezőpanit képviseletében György Mátyás Zsolt Mátyás nevű lovával, Kézdivásárhely színeiben Tóth Szabolcs Levente Huncut nevű lovával, Lövéte képviseletében Ladó Bernadett Herceg nevű lovával, valamint Nyárádszereda színeiben Török Csaba Sirkán (Vihar) nevű lovával jutott be.

A Kishuszár Vágta döntőjében Kecsetet Gergen Anna-Enikő képviselte Csuda nevű lovával, Sepsikőröspatakot Pál Erzsébet Krisztina Gül Baba nevű lovával, Gidófalvát Kész Laura Tímea Kassim nevű lovával, míg Farkaslakát Orbán Bíborka Felicia Katy nevű lovával.

Fotók: Ürmösi Levente Mihály

A Huszárgyerek Vágta futam 10–13 éves korosztályában a négy nevezett lovas miatt nem volt szükség elődöntőre, így a fiatal versenyzők egyből a döntőben mérhették össze tudásukat.

A Székely Vágta döntőjébe Nyárádszereda színeiben Török Csaba Tip-top nevű lovával, Etéd képviseletében Kelemen Sándor Géza Korax Forrás Szigetszépe nevű lovával, Farkaslaka képviseletében Bálint Szilamér Villámlás nevű lovával, valamint Kecset színeiben Demény Magor Szeder nevű lovával jutott be.

Döntő

A szombat esti döntők a jubileumi rendezvény egyik legizgalmasabb pillanatát jelentették, hiszen a lovasok településeik képviseletében küzdöttek a győzelemért és a továbbjutásért.

A Székely Vágta döntője feszült várakozással és izgalommal töltötte meg az Óriáspince-tetőt. A domboldalról érkező biztatás, a paták dobbanása és a lovasok elszántsága különleges hangulatot teremtett. A döntősök minden tudásukat, tapasztalatukat és kitartásukat latba vetették, miközben a közönség lélegzetvisszafojtva követte a verseny minden pillanatát. A célba érkezés pillanatai hatalmas örömöt, büszkeséget és meghatottságot hoztak, hiszen a Székely Vágta döntője nemcsak a gyorsaságról, hanem a lovas és ló közötti bizalomról, az összetartozásról és a székely lovas hagyományok ünnepléséről is szólt.

A Kishuszár Vágta 14–17 éves korosztályának döntőjében a harmadik helyen Kecset végzett Gergen Anna-Enikővel és Csuda nevű lovával. A második helyet Sepsikőröspatak képviseletében Pál Erzsébet Krisztina szerezte meg Gül Baba nyergében, míg a futam győztese Gidófalva lovasa, Kész Laura Tímea lett Kassim nevű lovával.

A Huszárgyerek Vágta 10–13 éves korosztályának döntőjében a harmadik helyen Szováta végzett Benedek Iringóval és Királylány nevű lovával. A második helyet Farkaslaka képviseletében Sebestyén Örs szerezte meg Csudaszép nyergében, míg a futam győztese Sepsiszentgyörgy lovasa, Hermány Bianka lett Puszta nevű lovával.

A Góbé Futam döntőjében a harmadik helyen Mezőpanit végzett György Mátyás Zsolt lovassal, Mátyás nevű lovával. A második helyet Nyárádszereda képviseletében Török Csaba szerezte meg Sirkán nyergében, míg a futam győztese Lövéte lovasa, Ladó Bernadett lett Herceg nevű lovával.

A Székely Vágta döntőjében a negyedik helyen Nyárádszereda végzett Török Csaba lovassal, Tip-top nevű lovával. A harmadik helyet Kecset képviseletében Demény Magor szerezte meg Szeder nyergében. A második helyen Farkaslaka végzett Bálint Szilamérrel és Villámlás nevű lovával, míg a Székely Vágta győztese Etéd lovasa, Kelemen Sándor Géza lett Korax Forrás Szigetszépe nevű lovával.

A díjátadó ünnepség

A hétvége ünnepélyes lezárását a díjátadó jelentette, amely során a versenyszámok győztesei és helyezettjei átvehették elismeréseiket.

A díjátadó méltó módon zárta a jubileumi rendezvény versenyeit és ünnepi pillanatait. A szervezők a lovas teljesítmények mellett a hagyományőrzés, a felelős állattartás és a közösségi összetartozás fontosságára is felhívták a figyelmet.

A 15. Székely Vágta a székely lovas hagyományok ünnepeként olyan élményekkel gazdagította a résztvevőket és a közönséget, amelyek hosszú időre emlékezetesek maradnak. A nap végére minden kategóriában kihirdették a győzteseket, akik közül többen képviselhetik Székelyföldet a Nemzeti Vágta országos döntőjén, amelyet 2026. október 3–4. között rendeznek meg Szilvásváradon. A Kishuszár Vágtából mindhárom helyezett továbbjutott, míg a Huszárgyerek Vágtából az első két lovas kapott lehetőséget az országos döntőn való részvételre.

A Székely Vágta mind a négy döntőse továbbjutott, Sepsiszentgyörgy pedig alanyi jogon zöld kártyát kapott, így szintén képviseltetheti magát a Nemzeti Vágtán. *(közlemény)*

A természet kalendáriuma (DCCXXXIX.)

Kiss Székely Zoltán

Az ősz teszi, mit tenni adatott.
Lennebb rokkantja a napot,
s hűti a mélykékbe némult egekkel.

Falevelekkel
írja a múlás
hieroglifáit
az ég s föld közé feszített csendre.

És a szívemre.

Fától fáig
könnyű gyászt sző a föld színére
halovány árnyakból,
közben a jövő zsolozsmáit
szerkeszti meg a fák rügyében
és a csirában,
mely rögök alól
kitör.

A Vita Victoria-it
jelzi a csillaglombozatú égen
szálló vadludak V-betűjében:
a visszatérést, a tavaszt, nyarat.

Az ősz teszi, mit tenni adatott.
Edzi télre a rügyet, a magot
s bennük
a tavasz zsolozsmáit
szerkeszti meg,
a jövő nyár dalát.

Bármi sors jöhet hó hulltáig.
Szembekacagják a téli szelek?
Kacagásukra az a felelet,
mit a tavaszra
ő ment mostan át.

Az ősz teszi, mit tenni adatott. **Horváth István** ***A Hét*** 1971. évfolyamának 46. számában megjelent versében új tavaszba zsolozsmázza a szeptembert.

Talán éppen ilyen szeptemberbe született 184 évvel ezelőtt, 1842-ben, 18-án **Staub Móric** paleobotanikus. 1868-ban Pesten természetrajz szakos tanári oklevelet szerzett. Bár egész életében „csupán” gimnáziumi tanár volt, ő a ***paleofitológia*** magyarországi megalapítója. Kezdetben botanikusként Fiume környékének flóráját kutatta. Érdeklődése később a paleobotanikára irányult. A ***Magyarhoni Földtani Társulat***nak alapító tagja volt, 1886–99-ben titkára és a ***Földtani Közlöny*** szerkesztője. A Zsil-völgyi szénmedence aquitan flóráját tárgyaló nagy munkája a ***Földtani Intézet Évkönyvé***ben jelent meg 1886-ban. 1900-ig 174 magyarországi lelőhely anyagát dolgozta fel. Részt vett a Földrajzi Társulat Balaton-kutatásában; a fővárosi turistamozgalom egyik alapítója.

Szeptember harmadik hétvégéje 1991 óta Európa-szerte az ***Európai örökség – Nyitott kapuk*** programé. Ma már Európa szinte minden országa kitárja öröksége kapuit a nagyközönség számára. Ennek az akciónak a lényege az Európában élő népek identitástudatának őrzése és a kulturális örökség megismertetése. Múzeumok, emlékhelyek és műemlékek nyílnak meg ilyenkor a közönség számára: az ingyenes látogatás lehetőségét kínálva, főként olyan intézményekben, amelyekbe más alkalommal nemigen lehet bejutni.

Hadd említsek ma egy olyan örökséget, amihez csupán egy könyvet kell kinyitni. Íme:

Apám odaszállatván reám egy pillantást, már tovább nem marconáskodott, hanem elnevette magát. Engem azonban félrevezetni nem lehetett, mert tudtam, hogy csak azért nevet, mivel kicsinek lát. Az igaz lehet, hogy kicsi voltam, de hát időben is csak ahhoz mérve állottam, hiszen a tizenötödik esztendőt csak azelőtt kilenc nappal tőtöttem volt bé. Ellenben apám az ötvenet elrúgta volt már, s mégis csak valami három ujjal lehetett magosabb, mint én.

– No, csakugyan nőttél, amióta nem jártam haza – ismerte mégis el.

– Mennyit?

– Kilenc napot.

Mindjárt kitaláltam, hogy a kilenc napot azért mondja, mert éppen annyi ideje nem láttuk egymást.

– Édesapám sem nőtt egy nap alatt kettőt – feleltem neki.

Talán felismerted, kedves Olvasóm, **Tamási Áron** szövegét. De a furfangra tán nem jöttél rá, ahogyan belopta magát az 1897. szeptember 20-án született író az ***Ábel a rengetegben*** első fejezetébe ekképp:

Az a nap, amelyik az előbb felemlített nagy fordulatot hozta belé az életembe, éppen a Szent Mihály napjára következő nap volt, vagyis szeptember harmincadika. De már azt, hogy szereda volt-e vagy csütörtök, azt már nem tudnám megmondani, csak az jut jól eszembe, hogy apám rég nem járt volt immár az erdőről haza.

Hogy mikor történt a nagy fordulat Ábel életében – mármint hogy felkerült a havasra, arra éppeg a kezdő sorok adnak választ:

Abban a nevezetes ezerkilencszáz és huszadik évben, vagyis egy esztendőre rá, hogy a románok kézhez vettek minket, székelyeket, az én életemben még külön is igen nagy fordulat állott bé. Akkor is Ábelnek hívtak engem; s ott laktunk Csíkcsicsóban, abban a nagy káposztatermelő faluban, a felcsíki járásban, éppen az Olt vize mellett.

Apám, akit Gergelynek neveztek, még élt abban az időben, s közbirtokossági erdőpásztor volt.

„Hamvas ködben lábbog a nap”

„Falevelekkel írja a múlás hieroglifáit az ég s föld közé feszített csendre”

Szűz havának végén járunk. Az augusztus 22-től szeptember 22-ig tartó csillagászati hónapot ma is szűz havának nevezik, noha a Nap a valóságban már egy bő hónappal később lép a csillagképbe. Egykor az augusztust, az aratás, betakarítás hónapját értették alatta. Az ógörögöknél **Démétér** volt a csillagkép és hónap olümposzi védnöke. Egyiptomban a gabonanapisten **Ozirisz** nővér-felesége, **Ízisz** égi képmása volt. Örökösük a keresztény Szűzanya, **Mária** lett.

A Szűz (Virgo) csillagkép legfényesebb csillaga a nappálya szomszédságában pislogó Spica (Kalász). A mezopotámiai eredetű elnevezés abból az időből származik, amikor a kalász beérését az égi Kalász aranyba, fénybe öltözése jelezte. A név régiségére vall, hogy a kalászos Szűz már a klasszikus ókorban sem felelt meg jelzői szerepének, annak ellenére, hogy a civilizáció centruma is közben lassan északra tolódott, amivel az aratás időpontja is későbbre került, követve az őszpont felé mozduló csillagképet. Valamikor a közel-keleti „neolitikus forradalom” idején, a Kr. e. 7–5. évezredben adhatott jelt a Kalász az aratás megkezdésére – írja **Jankovics Marcell** ***Jelkép-kalendárium***ában – A szűz havát a mérleg hava követi. A hónap ura, a mérleg jegy sem fedi a Mérleg csillagképet, mindazonáltal ez utóbbi ma is az őszi nap-éj egyenlőséget követő hónapot szolgálja jelképeivel. A szóban forgó csillagkép (latin Libra) halovány, jelentéktelen négyszög, viszonylag későn, az Kr. e. utolsó századokban lett önálló csillagzatként az állatöv része. A görögök korábban a Skorpió csápjainak nevezték.

A Mérleg képe – kétkarú eszközről lévén szó, amellyel serpenyőit egyensúlyba hozva mérnek – az őszi nap-éj egyenlőséget, a világosság és a sötétség egyensúlyát jelképezi. Előszeretettel ábrázolták a szomszédos Szűz kezében a kozmikus rend, igazságszolgáltatás szimbólumaként.

Nézzünk szét kissé, mi történik az égbolton szeptember idusa után egy héttel, napnyugta után két órával.

Nyugat felé az Ökörhajcsár ragyogó csillagát, az Arkturuszt látjuk pislákolni közel a horizonthoz. Valamivel feljebb az Északi Korona és a Herkules, alatta a Kígyó és a Kígyótartó fénylik. Dél felé a Nyilas és a Bak, észak felé fordulva a Zsiráf, a Nagy Göncöl, a Kis Göncöl, s a hosszan elnyúló Sárkány helyezkedik el. Keletebbre tőlük a Céfeusz és a Kassziopéja, ÉK-en a Perszeusz csillagai emelkednek egyre magasabbra. Keleti irányban az Andromeda, a Pegazus s a Vízöntő csillagképeket kereshetjük. Fejünk fölött még ott vannak a Nagy Nyári Háromszög csillagai: a Dened a Hattyúban, az Altair a Sasban s a Vega a Lantban.

ÉK–DNy irányba ível át az égen magasan a Tejút halovány tejfehér sávja: saját galaxisunk milliárdnyi csillagából szőtt távoli fényfüggöny. Középpontjában egy különleges, rendkívül sűrű régió van, szívében a Sagittarius A* nevű fekete lyuk, mintegy 25000 fényévnyi távolságra tőlünk.

Az ember számára – mióta csak felnéz az égre, talán kétmillió éve – rejtély, hogy mi rejlik a halvány derengés mögött.

Az ógörögök **Héra** emlőjéből kifröccsenő tejnek vélték. Az óegyiptomiak az ég istennőjét, **Nut**ot látták benne.

Az ókori Kínában Ezüstfolyam volt a neve. Története is van ennek. A mennyország urának lánya, a szövőlány beleszeretett egy halandó pásztorfiúba. De szerelmük annyira elvonta őket kötelességeiktől, hogy az apa az Ezüstfolyam két partjára száműzte őket. Évente csak egyszer találkozhatnak, a kínai holdév hetedik hónapjának hetedik napján, amikor a szarkák hidat alkotnak az égen. A mese a kínai csillagkultúra két csillagát nevesíti az égen: A szövőlány a Vega, a pásztorfiú az Altair, amelyek között valóban ott húzódik az Ezüstfolyam.

A magyar mondavilágban különös helyet foglal el a Hadak útja. Ez az a nyomvonal, amelyen **Csaba** királyfi nagy szükség esetén ezen az úton tér vissza, hogy segítségére siessen népének.

A csillagászati ősz szeptember 23-án kezdődik. (A déli féltekén e napon kezdődik a csillagászati tavasz.) Ettől kezdve a Nap a Baktérítő felé távolodik az Egyenlítőtől, sugarai egyre laposabb szöget zárnak be a földtengellyel. Ezért az északi féltekén rövidülnek és lehűlnek a nappalok, közelít a tél.

A meteorológiai ősz Európában már szeptember elején beköszönt.

A régi kelták már augusztus elején megülték az ősz kezdőünnepét, náluk az őszi napéj egyenlőség napja az évszak zenitje.

A kínai naptárban az ősz *augusztus hetedikén* kezdődik.

A japán őszt a krizantémünnep aranyozza be. Ez a virág a japánok „őszi rózsája”. Nyílásának ideje miatt e gondolatot Európa is átvette, így lett a krizantém őszszimbólum.

Hűlt helye a sűrű dombon
A sok madárfészeknek;
Levél helyt a dió-lombon
Csókák s varjak lebegnek;
Fűrj és fecske menni készül,
Gólya, daru eltünt már;
A denevér tornyában ül,
Estvénként most már nem jár;
Hamvas ködben lábbog a nap;
Hervad, pusztúl a domb és láp; –

Kisfaludy Sándor őszi „helyzetjelentéséhez” a ***Himfy-dalok*** második részében, ***A boldog szerelem II. énekének 72. dalában*** még hozzáteszi:

Itt az ősz! de legyen bár, –
Öröminkben nem lesz kár.

E gondolattal maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2026-ban, az európai kulturális örökség hétvégéjének kezdőnapján

Épített örökségünk

Festett üzenetek a múltból

(Folytatás múlt pénteki lapszámunkból)

Ádámos története a kazettás mennyezet történetével válik igazán személyessé. A festett deszkákon ugyanis nem pusztán díszítőmotívumokat látunk: egy több mint ötszáz évvel ezelőtti közösség ízlését, gondolkodását és értékrendjét is tetten érhetjük. Minden kazetta egy apró részlet abból a világból, amelyben a templom nemcsak az istentisztelet helye volt, hanem a közösségi élet egyik legfontosabb színtere is. A reneszánsz ornamentika, a növényi és geometrikus formák, valamint a címerek együtt olyan vizuális nyelvet alkotnak, amelyen keresztül a kor emberei önmagukról is üzentek az utókornak.

Nagy-Bodó Tibor

Amiről a címerek árulkodnak

A címerek különösen fontosak, hiszen nemcsak a megrendelők vagy a patrónusok kilétéhez vihetnek közelebb, hanem arról is árulkodnak, hogy kiknek volt lehetőségük és szándékuk arra, hogy egy templom belső terét ilyen gazdagon díszítsék. És miközben ma egy múzeumban tekintünk ezekre a kazettákra, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy eredetileg egy élő közösség fölött helyezkedtek el. Emberek jártak alattuk, akik ismerték a templom történetét, a családok neveit, a címerek jelentését, és talán egészen természetesnek tartották azt a szépséget, amelyet ma műemlékként csodálunk.

Az ádámosi mennyezet ezért egyszerre művészettörténeti emlék és történelmi tanú. Egy olyan kor lenyomata, amelyből sok minden eltűnt, de amelynek egy-egy részlete szerencsére megmaradt. És talán éppen ezek a megmaradt részletek segítenek abban, hogy ne csak egy régi templomot és egy régi mennyezetet lássunk magunk előtt, hanem elképzeljük azt a közösséget is, amely egykor létrehozta és használta.

1686-ban a Végh család itt szerezte meg címeres nemességét

A Keresztes Géza műépítész, műemlékvédelmi szakmérnök által a rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkból tudjuk meg, hogy a fentieken kívül Ádámosnak mindig számos közép- és kisnemes családja volt, és ezeknek több évszázadon át szépszámú magyar és román jobbágy, valamint zsellér szolgált.

Hosszú névsor telne ki belőlük, ha századokon át felsorolhatnánk őket. Csak ízelítőül említjük közülük a 17. századból a rugonfalvi székely Benedekfieket és a héjasfalvi Marótthiakat.

Az egyik erdélyi Végh család itt szerezte 1686-ban címeres nemességét, és innen írja előnevét.

A 18. században viszont egy Ádámosról származott Hunyadi Ferenc nevű híres kolozsvári ügyvéd és városi tanácsos kapott ádámosi előnévvel nemességet, és ádámosi előnevet használt nagy történelmi festőnk, Székely Bertalan is.

A későbbi kisbirtokosok közt hosszabb-rövidebb ideig a Jármiak, Donáthok, Rápoltiak, Pászthayak, aranyosrákosi Nagyok vagy Rákossyak és velük a Pákeiek, Kövendi Gálok, Pávai Vajnák, a Buda és Mihály család, valamint a főleg székely eredetű családok közül a lokodi Sándorok, a kibédi Péterfiek, Keresztesek, Engiek, az albisi Csomóssok, a karatnai Bodók szerepeltek hosszabb-rövidebb ideig a kisebb birtokosok sorában.

Rajtuk kívül itt éltek vagy élnek még a Bocskai, Jósvai, Köpeczi, Kiss, Kontcz, Szőcs és más családok is.

Amiről az unitárius egyház 1726. évi összeírásában olvashatunk

Azokból az egykori derék jobbágycsaládokból, melyeket egy 1692-ből való oklevél fölemlít, és akik a kisnemességgel együtt dolgozták meg Ádámos határát, és népesítették be a falut, Bordi, Csikós, Koncsa, Kocsis, Ponta, Székely és Szentgyörgyi nevűeket találunk. Ez utóbbi család már háromszáz évvel ezelőtt is Ádámoson lakott.

Az unitárius egyház 1726. évi összeírásában Ádámosról Czikra, Horváth, Kovács, Kúti, Pap és Szabó családneveket olvashatunk. Ebben az összeírásban külön szerepelnek a „lengyel atyafiak” is. Ezek azoknak a lengyel unitáriusoknak az utódaik voltak, akiket hazájukból 1660-ban a vallásuk miatt elüldöztek.

Közülük mintegy hatszázan Kolozsvárra települtek, és ezekből néhány család Betlehembe és Ádámosra ment.

Az utóbbiakról az 1695. évi ádámosi zsinat úgy határozott, hogy az ádámosi unitárius papnak ők is bérrel tartoznak. Idővel aztán beolvadtak a magyarok közé.

Az utolsó közülük a századfordulón egy Sinczky nevű molnár volt. A község épületei közül a legrégebbi az unitáriusok több mint négyszáz éves temploma.

A 17. században az unitáriusok egyetlen helyen sem tartottak annyi zsinatot, mint Ádámoson

Az 1909-ben hozzáértő szakemberek tervei szerint megújított épület ott fekszik a Kis-Küküllő völgyében az országút mellett, és már csak azért is megérdemli a figyelmet, mert a közeli vidéknek a Kis-Küküllő völgyében a küküllővári több mint hétszázados református és a szentélye lebontástól megcsonkultan álló dicsőszentmártoni unitárius templom után ez a legrégibb eredeti ízlésben maradt templom.

Egy javításakor a belsejében, a falán talált 1518-as évszám építési idejét jelezte, festett mennyezete pedig 1526-ban, tehát éppen a mohácsi veszedelem évében készült.

De az ádámosi unitárius templom egy érdekes erdélyi történelmi nevezetességű emlék ezenkívül is.

Ugyancsak Keresztes Gézától tudjuk meg, hogy a 17. században egyetlen helyen sem tartottak az unitáriusok annyi zsinatot, mint Ádámoson, és ezek mind ebben a templomban folytak le.

1618-tól 1695-ig tíz zsinat volt itt, és 1659. március 30-án az unitárius püspök, valamint a papság itt esküdt föl Barcsai Ákos fejedelem hűségére, 1663. október 21-én pedig itt választották meg az unitárius egyház egyik legkiválóbb püspökét, Koncz Boldizsárt.

A református egyházközség századokig a szomszéd Sövényfalva leányegyháza volt. Temploma úgymond új épület. Ennek is van azonban egy értékes emléke: több mint százéves, szépen faragott cinteremkapuja, mely egyike e vidék mindjobban ritkuló becses népi faemlékeinek.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése

Ádámos az unitáriusok egykori fővárosa. De hogyan is jöhetett létre egy jó fekvésű kistelepülésből a hajdani vallási központ?

A középkori és kora újkori Küküllő menti nemesi rétegek megerősödése, a föld és birtokviszonyok gyarapodása itt egy más méretű gazdagodást jelentett. Nem egyes főúri családok kezében voltak összpontosítva az akkori falvak birtokjavai, több, néha még rokoni kapcsolatban álló kis- és középnemesi család osztozott a földeken.

Ádámos és annak közvetlen határában több olyan család bírt földdel, amelyek évszázadokon át meghatározták a vidék politikai és vallási életét, ők finanszírozták a templomuk felújítását, igazi mecénások lehettek.

Ezeknek a családoknak a tagjai évszázadokon át együtt katonáskodtak, kiálltak és védték kulturálisan is a faluközösséget. Ezért találjuk ott gyakran nevüket a karzatok, padok, szentélyszék, szószékek, az úrasztala feliratain és a festett famennyezet egyes kazettáin.

Ádámos az unitáriusok egykori fővárosa

Az egyházi elöljárók mellett gyakran foglalkoztak a hívek erkölcsi pallérozásával és a közügyek istápolásával. Többször nemcsak a helyi, hanem a felsőbb szintű ügyek rendezgetéseivel is foglalkoztak, hiszen tudásuk, uradalmaik fölötti gazdasági és igazságszolgáltatási gyakorlatuk, kapcsolataik és társadalmi tekintélyük mindig segített a kérdések megoldásán.

Erkölcsi tartásuk meghatározó volt a helyi unitárius gyülekezet egyházi életében is. Így válhatott a híres erődtemplomból nemcsak a helyiek istenháza, hanem az erdélyi unitarizmus egyik legfontosabb adminisztratív központjává, mondhatni az unitáriusok egykori fővárosává.

Kinek „köszönhetjük” Erdély hosszas romlását?

Miért tevődött át az egyetlen erdélyi gyökerű, magyar fogantatású vallás hirdetése és megőrzése Tordáról és Kolozsvárról Ádámosra? Itt nemcsak egyházi, inkább politikai és az akkori idők életviszonyai hozhatták a döntéseket. Akkoriban a Habsburg-uralom erdélyföldi kezese, Basta generális véres megtorlásaival párhuzamosan az ellenreformáció újbóli erősödésével a szélesedő protestantizmust is igyekeztek végképp visszafojtani, folyamatosan elbitorolták templomaikat és felszámolták eklézsiájukat.

Az üldözött és nagyobb városokból kiszorított papok igyekeztek meghittebb és nyugodtabb helységekben prédikálni, mígnem az 1605-ben kelt zsinati jegyzőkönyv szerint Bocskai István fejedelem „…engedte meg az magyar és szász nátión lévő papoknak két alkalmas helyen az szabados prédikálást…”.

Majd II. Rákóczi György katasztrofális, a Porta parancsainak ellenszegülő lengyelországi hadjáratával borított fel több békepakkumot, amelyek miatt az erdélyi rendek kénytelenek voltak elmozdítani fejedelmi tisztségéből.

Emberileg egy kitartó hadvezér volt, politikailag nem körültekintő, a törökök ellensége volt, talán neki „köszönhetjük” Erdély hosszas romlását. Ugyan többen még kiálltak mellette, végül a sokat ígérő bécsi udvar is kihátrált mögüle.

Ahol részben eldőlt Erdély sorsa

Sajnálatosan a déli tartományok nagyobb várait, mint Temesvárt, Jenőt, Lippát, majd Váradot, Kővárat, Nagybányát, Tordát, Erdély egyéb városait, falvainak java részét, végül Gyulafehérvárt mint a fejedelemség fővárosát és a nagytemplomban őrzött ősi sírokat, a főiskolát és a fejedelmi palotát mind elpusztította az Erdély 1658-as megleckéztetésére felkerekedett török–tatár és oláh sereg.

Kolozsvár, Szeben és Brassó megváltotta súlyos pénzek árán függetlenségét onnan, ahol ezt nem tehették meg, például Székely-Marosvásárhelyről több ezer embert hurcoltak el rabszíjon.

Erdély talán máig is ennek utóhatásait sínyli, ekkortól indult el több évszázados tetszhalála, amely egy szerencsétlenül megítélt, II. Rákóczi György korábbi fejedelem sarcmegtagadásával kezdődött.

Ekkor lépett a színre az oszmánok által javasolt, valamint az erdélyi rendek jövőképébe álmodott Barcsay Ákos, aki szolgálatot akart tenni hazájának, végül töviskoszorús fejedelemséget szerzett, és magára húzta végzetét.

Ebben a gyászos és nyomorúságos időszakban, az 1658. esztendő októberétől lett Erdély fejedelme. Végső beiktatásának sarokköve Ádámos volt. A következő esztendő, 1659. március végén a kacskaringózó Kis-Küküllő felső folyásánál nagy sürgés-forgás mutatkozott.

Itt, a viszonylag biztonságot jelentő körítőfalas erődtemplom és annak keményfa kapuzata mögött dőlt el részben Erdély sorsa. Korabeli írott történelmi és egyháztörténeti jegyzésekből olvasható, hogy ebben a drámai és mégis ünnepélyes napokban hogyan kezdett itt gyülekezni a vallási és világi élet krémje. A falu központjából kiinduló szűk utcák megteltek hintókkal, díszes sokadalommal és lovas népséggel. Megérkeztek az új fejedelmi udvar biztosai, tanácsadó komiszszárjai, főemberei.

Az egyházi vezetés lelkészei, esperesei és a teológusok kivezényelt hada foglalta el a falu vezetősége által kijelölt portákat, udvartereket, egyházi szállásokat. Másnap a templomban előterjesztették az új fejedelem követeléseit, amely több végvár azonnali szégyenletes átadását, a törökök által elfoglalt területekre kirótt éves adók, vesztesek által fizetendő hadisarc azonnali behajtásáról szóló rendeletek elfogadását jelentette. Ebben a feszült és sorsdöntő helyzetben Erdély jövőjéről, feltételezett felelősségteljes szabadságáról döntöttek.

„…a múltunkat tőlünk elvenni nem lehet, de az csak akkor a miénk, ha ismerjük is…”

Március 30-án a jelenlévők a templomi úrasztala köré sereglettek, Istenre és a fejedelemre adva áldásukat, kezüket a Bibliára téve, hangos szóval letették a hivatalos hűségesküt Barcsay Ákosra.

A Portára azonnal küldöttet is menesztettek, majd ráült az országrészre a felszínes csend, látszólagos nyugalom. Közben az intrikák ideje elkezdett őrölni, alig két évvel később cselszövés áldozatává vált fejedelmet megbuktatták és meggyilkolták. Mégis Ádámos neve és az itteni zsinat úgy maradhatott fenn történelmünkben, mint az az idő, amikor az Erdélyi Fejedelemség sorsa egy napra itt dőlhetett el. Zárásul soha el ne feledjük Nemeskürty István intelmét: „…a múltunkat tőlünk elvenni nem lehet, de az csak akkor a miénk, ha ismerjük is”.

Ádámos nem más, mint egy darabka Erdély, amelyet az idő nem tudott teljesen eltörölni

Talán ez Ádámos legnagyobb üzenete: a múlt nem mindig ott marad meg, ahol született. Egy templom megváltozhat, kúriák tűnhetnek el, nemzedékek válthatják egymást, de egy-egy megőrzött tárgy továbbviheti egy közösség emlékezetét.

Az ádámosi kazettás mennyezet ma már nem azok fölött van, akik számára egykor készült.

Mégis, minden motívuma, minden régi vonala és minden címer azt üzeni: voltak itt emberek, akik hittek, alkottak, értékeket teremtettek, és szerették volna, hogy valami utánuk is megmaradjon.

Talán ezért nem csupán egy ötszáz éves műemlékre tekintünk, amikor az ádámosi mennyezetre gondolunk. Hanem egy darabka Erdélyre, amelyet az idő nem tudott teljesen eltörölni.

Mert amíg emlékezünk rá, addig Ádámos múltja sincs elveszve.

** A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Keresztes Géza műépítész, műemlékvédő szakmérnöknek; a segítségért dr. Kálmán Attila tanárnak, történésznek. Az illusztrációkat, a régi és a mai képeket Demján László műemlékvédő építész a saját munkájából, gyűjteményéből küldte el a szerzőnek.*

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Vajda Gyöngyi (1221.)

Egy falfirka bölcsességét idézzük a rejtvény fősoraiban.

	1	FÉRFI LESZ BELŐLE	SILBAK / PEST MEGYEI VÁROS LAKÓJA		HÁTSÓ RÉSZ	IZOMKÖTŐ		A LÓ KÖRMÉRE VERIK
	A							H
	JEGYZETEL / REJTETT TÉNY			BECÉZETT ANTAL / A VOLGÁBA ÖMLIK				
BECÉZETT PÁL	2	ANGOL DINASZTIA / VONALZÓ (DIÁKOSAN)				KIPLING KÍGYÓJA / GYORSAN		
		IGE-VÉGZŐDÉS / ... PACINO (SZÍNÉSZ)			HAZA / PASCAL (RÖV.)			
GÁRDONYI-HŐS (LÁTHATATLAN EMBER)			AZ EGYIK SZÜLŐ / BARÁT (SPANYOL)				JEMENI AUTÓJEL / JUTTAT	
... GAY (ATOMBOMBA REPÜLŐGÉPE V.)				AZ OTTANI / KORALLSZIGET				
HOGY ... VANNAK!			EZ VAN MOST / A TERMÉSZETES LOGARITMUS JELE		ÁLLAMI ILLETÉK / TOVA			
A BÁRIUM VEGYJELE / MAGAD		ŰRMÉRTÉK / KIPLING FARKASVEZÉRE					RÓMAI 50 / ITAL (ARGÓ)	
	A BRITEK UTÓDA / KERESZTÜL					RÖVID KÖSZÖNÉS / AZ ARITMETIKA TÁRGYA		
OLLÓS ÁLLAT			EBLAK / FÁBA VÉS		VASPÁLYA / VÉRCSOPORT			
ETIL... (ALTATÓ) / RÉG ÉLT ELŐD				TENGERI HALFAJTA / HÁROM (OLASZ)				
	...-FUT (SZALADGÁL) / VÍZI JÁRMŰ				ÖREG APÓ (NÉP.) / CÁRI PARANCS		EGYES! / VOLT (LATIN)	
HELYESLÉST JELENTŐ SZÓ			A RUTÉNIUM VEGYJELE / TARTÓ			TRIKÓ / UTÓ ELLENTÉTE		
ÉJFÉLIG EZ VAN		KUGLI / TEREMFALAK!				SZOLMIZÁCIÓS HANG / PÁROS ÉLET!		
				ORSZÁG / SZEMÉLYNÉVMÁS				
NYOMÓGÉP	J							L. N. J.

AZ ARAB KÖZMONDÁS
című pályázat nyertesei:

Gagyi Edith,
Marosvásárhely, 1848. út

Fülöp-Tőkés Zalán,
Marosvásárhely, Băneasa utca

A pályázati rejtvény megfejtése:
TÁNCOLJ A MAJOMNAK, HA ORSZÁGÁBAN VAGY.

Megfejtések a szeptember 11-i számból:

Minirejtvény:
1. Frontinus
2. Martianus

Skandi:
Kedvez a hollónak és a galambot sújtja a törvény.

Mentor Könyvek Kiadó

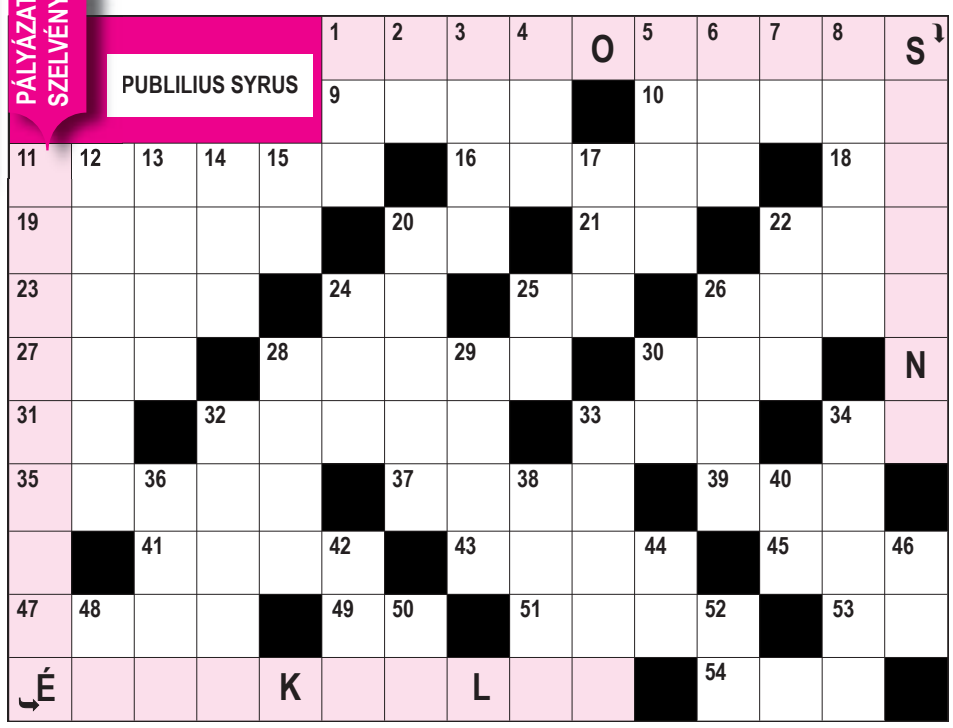
Célja, hogy közkinccsé tegye az értékes kéziratokat, és publikálja, népszerűsítse őket a mindenkori magyar könyvpiacon (legyen szó szépirodalomról, ismeretterjesztésről vagy gyermek- és ifjúsági irodalomról). Szándéka, hogy beemelje szerzőit az irodalmi, a történelem- és néprajzkutatókat a tudományos köztudatba, a fordításokkal pedig hidat teremtsen a különböző írott kultúrák között. Esélyt és teret ad a fiatal szerzőknek, és rajtuk keresztül, velük teremt átjárást a magyarországi és erdélyi könyvpiac között.

mentorkonyvek.ro

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY

PUBLILIUS SYRUS

VÍZSZINTES:

1. Az idézet első része. 9. Szándékoz. 10. Autó lenti része. 11. Katona. 16. Teréz becézve. 18. Treff páros! 19. Akkor (francia). 20. Te és én. 21. Alfa és ómega. 22. Fél idézet! 23. 32 bábu játéka. 24. Eretlen óra! 25. Feszítő eszköz. 26. Hivatkozik. 27. Magasztos költemény. 28. Tömeges pusztítás. 30. Kipusztít. 31. Kipling egyik kígyója. 32. Eper termesztésének helye. 33. Tatár fejedelmi cím. 34. A titán vegyjele. 35. Kellemes illat. 37. Szőlőtámasz. 39. Az egyik szülő. 41. Oktalan, meggondolatlan. 43. Kugli. 45. Dizolvál. 47. Egyes bútorok része. 49. Az eskü lényege! 51. Hunyadi nádora. 53. Francia arany. 54. Északi szarvas.

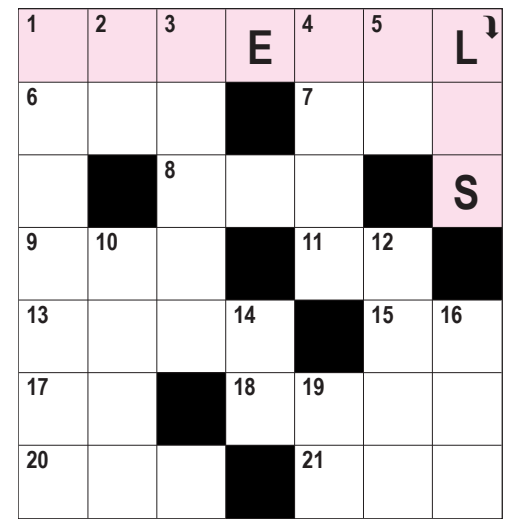
FÜGGŐLEGES:

1. Címermadár. 2. Indíték. 3. Becézett Katalin. 4. Három (olasz). 5. Szoba használója. 6. Összedölt fal! 7. Védelmez. 8. Védő csapat. **11. Az idézet befejező része.** 12. Férfinév (febr. 20.). 13. Ravaszdi. 14. A cirok páratlan! 15. Latin csont. 17. Helyez, tesz. 20. Számtan a diákok nyelvén. 22. Ezen a helyen. 24. A szimat szerve. 25. Továbbá. 26. Szavazó láda. 28. A gazdaság fontos ága. 29. Régész munkája. 30. Szamárhang. 32. Női név (dec. 8.). 33. Lankad, konyul. 34. Kártya az asztalon. 36. Régies hangulatú. 38. Mesés, mitikus történet. 40. Északolasz folyó. 42. Reg és … (Arany J.). 44. Német személyes névmás. 46. Doktor (röv.). 48. Olasz névelő. 50. Sziklától leszakadt darab. 52. Arrafele!

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket október 1-jéig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

Minirejtvény

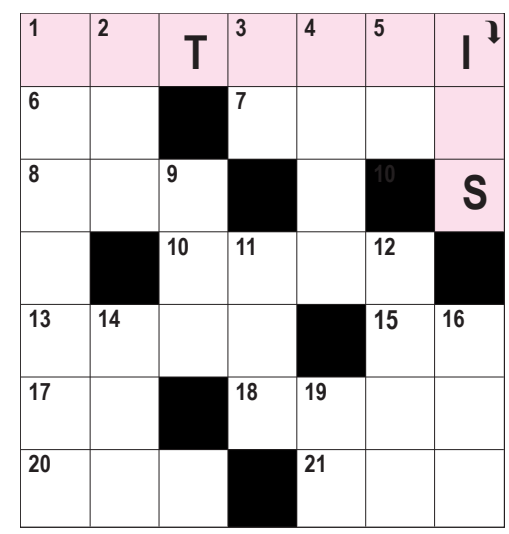

VÍZSZINTES:

1. Ép testben ép lélek. (A fősorokban a mondás szerzője.) 6. Hatvan perc. 7. Becézett Olivér. 8. Német nevelő. 9. Határtalanul kohol! 11. Az arzén vegyjele. 13. Nélkül (latin). 15. Eblak. 17. Lekvár. 18. Költészet. 20. Taszít. 21. Lista része!

FÜGGŐLEGES:

1. Felhatalmaz. 2. Parancsoló ember. 3. Őserdő. 4. Női név (júl. 11.). 5. Befaló! 10. Kövérré váló. 12. Életút. 14. A távolba. 16. Régi kis súlyegység. 19. Római kettő.

VÍZSZINTES:

1. Ami ma nincsen meg, meg lesz holnap. (A fősorokban a mondás szerzője.) 6. Arrafele! 7. Áru ártárgyalása. 8. Élénk piros. 10. Tolvajnyelv. 13. Könnyező. 15. Szolmizációs hang. 17. Fél zsák! 18. Ami volt. 20. Klubegyed. 21. Düledék.

FÜGGŐLEGES:

1. Falusi munkás. 2. Izomban van. 3. Arrafele! 4. Orosz férfinév. 5. Néma nők! 9. Kopasz. 11. Törmelék. 12. Vágóeszköz. 14. Ősi szavunk. 16. Atmoszféra (röv.). 19. Parancsoló.

L. N. J.

Szilágyi Domokos száz esztendeje

Egy megpróbált élet megannyi gyümölcse

Nagy Székely Ildikó

Szilágyi Domokos egy évszázad birtokosa, annak minden küzdelmével, örömével, veszteségeivel. Történelmi korok tanulsága és személyes élethelyzetek láncolata körvonalazódik szavaiból, amelyek egytől egyig a lélek és a szellem frissességéről tanúskodnak. Ahogy játékos derűt sugárzó tekintete is.

Lapunk régi olvasója, aki lényeglátó írásaival hosszú ideig gazdagította Az olvasó írja rovatunkat, szeptember 21-én, hétfőn tölti századik életévét. Ez alkalomból – a köszöntők seregét megelőzve néhány nappal az ünnep előtt – kerestük fel tömbházlakása nyugalmában, ahol röpke fél óra alatt a mögötte húzódó út valamennyi fontos állomásán végigkalauzolt. Erre az időutazásra hívjuk most magunkkal olvasóinkat.

Fotók: Nagy Tibor

„Magyar katonatiszt leszek”

– 1926-ban születtem a Nyárádgálfalva községhez tartozó Kisadorjánban, egy nyolcgyermekes család utolsó gyermekeként. Unitárius felekezetű elemi iskolában kezdtem a tanulmányaimat. Tízévesen félárvaságra jutottam, elvesztettem édesapámat, attól kezdve anyám egyedül nevelt. 1940-ig, a magyar honvédség második bécsi döntést követő bevonulásáig úgy volt, hogy a felmenőimhez hasonlóan én is falusi parasztember leszek, a vagyonrészem is megvolt, de amikor megláttam a magyar tiszteket, önkéntelenül felkiáltottam, hogy „én magyar katonatiszt leszek”. Be is iratkoztam a marosvásárhelyi Polgári Fiúiskolába, ahol egy év alatt két osztály vizsgáit is le lehetett tenni. Így akartam megvalósítani az álmomat, de ez nem sikerült, mert mire elvégeztem a négy polgárit, újra fordult egyet a világ, és a magyarok elmentek. Jött a háború, utána már nehezebb volt az élet. Beiratkoztam a vásárhelyi tanítóképző intézetbe, amit jó eredménnyel végeztem el 1948-ban, a tanügyi reform évében. Akkor hozták létre az iskolákban az úgynevezett második ciklust, ami a kötelező alapképzés második szakaszát jelentette, azt, ahol már tanárokra volt szükség. Mivel egyik napról a másikra nem volt honnan megfelelő számú tanárt elővenni, a képzőt jobb eredménnyel végzett fiatalokat helyettes tanároknak nevezték ki. Két évig Borszéken töltöttem be ezt a funkciót, onnan aztán átjöttem Nyárádgálfalvára tanítani. Közben megnősültem, majd elvittek katonának. Egy tartalékos tiszti iskolába vittek, ahol egy év után a megfelelően teljesítő katonákat, köztük engem is, tiszteknek neveztek ki. Még egy évet töltöttünk ott el, aztán más alakulatokhoz kerültünk. Engem Târgoviştére helyeztek hat hónapra, majd egy három hónapos úgynevezett „koncsentra” (sz. m.: katonai továbbképzés) után előléptettek hadnagynak. Azután még ott hányódtunk egy darabig. Szerettem ezt az időszakot, és jó katona voltam. Ehhez az is hozzájárult, hogy gyermekkoromtól nagyon fegyelmezett voltam, ahol ugyanis nyolc gyermek nevelkedett, ott rendnek és fegyelemnek kellett lennie. A leszerelésem után a Magyar Autonóm Tartomány Tartományi Tudományés Kultúraterjesztő Társaságához neveztek ki tartományi titkárnak. Aztán jött egy rendelkezés, miszerint ezt a posztot csak egyetemi végzettséggel lehetett betölteni. Így innen kikerültem, de egy kis protekcióval a sógorom betett a Marosvásárhelyi Közélelmezési Trösztöz, az adminisztratív osztály főnöke lettem hét évig. Megszoktam, megszerettem ezt a munkát, az ottani emberek is szerettek. Na, de…

A betoncella magányában

Ennél a pontnál vendéglátónk életének talán legsötétebb állomásához érkeztünk. Szilágyi Domokos biztos kézzel vezetett végig ezen az időszakon is, és hangja csak akkor csuklott el, amikor nem magáról, hanem egy sorstársáról mesélt.

– 1963. április 3-án reggel a munkahelyemre jött két szekuritátés (sz. m.: titkosszolgálatos), és teljesen ártatlanul letartóztattak. Kilencven napig ültem vallatószékben, amelyben kilenc perc is nagyon sok. Ezután egy koncepciós per keretében ítélt el a hadbíróság, a vádiratból egyetlen pont sem volt igaz. Egyebek mellett olyan állításokat tulajdonítottak nekem, miszerint az újságok nem mindig írnak igazat, illetve a kapitalista gépek jobbak, mint a szocializmusban gyártottak, meg azt is rám fogták, hogy énekeltem a székely himnuszt. Ez mind szemenszedett hazugság volt, mégis három év szabadságvesztésre és teljes vagyonelkobzásra ítéltek. Az ítélet meghozatala után 13 hónapot töltöttem egy 4x2 méteres betoncellában úgy, hogy ember hozzám nem szólhatott, sőt nem is láttam embert magam körül. Olyan „veszedelmes bűnözőnek” tartottak, hogy amikor kivittek a mosdóba vagy az udvarra 10-15 percet sétálni, a tetőn dolgozó raboknak be kellett rohanniuk a cellájukba, hogy ne lássanak, és én se láthassam őket. Az enyémmel szomszédos cellában egy kapitány raboskodott. Egy köztünk lévő pléhkályha tetejét levéve tudtunk beszélgetni. A kapitány gyakran mondogatta, hogy nem bírja tovább ezt az állapotot, véget vet az életének. Próbáltam a lelkére beszélni, egy este azonban nagy sípolás, rohanás verte fel a folyosó csendjét, és hallottam, hogy az egyik őr azt mondja románul, hogy „a murit”, vagyis meghalt. A kapitány valóra váltotta az ígéretét, felakasztotta magát.

Amikor vittek ki mosakodni, a ruhái ott voltak összecsomagolva a cella ajtajában. Elfogott a sírás a gondolattól, hogy itt hever egy emberi élet, egy ártatlan ember élete. A cellámban sírdogáltam, amikor bejött a politikai tiszt, és azt kérdezte tőlem, hogy „ce faci?” (sz. m.: mit csinálsz?) „Puşcărie” (sz. m.: börtönt) – feleltem. Másnap felvittek egy kihallgatószobába, és ott két szekus kérdezgetett, hogy miért ítéltek el, és van-e valamilyen kívánságom. Azt mondtam nekik, hogy adjanak nekem olvasnivalót vagy munkát, mert ebben a tétlenségben én is végzek magammal. Ezután minden nap kaptam olvasnivalót, a Scânteia újságot. Kimondhatatlan segítség volt ez nekem. Reggeltől estig az aznapi lapot bújtam, hallottam is, amikor az egyik őr azt mondta a másiknak, hogy „ez megbolondult, egész nap olvas”. Egy nap a szomszéd cellából jövő kopogtatásra lettem figyelmes. A Rákóczi-indulóval jeleztük mindig egymásnak, hogy tiszta a terep, nem jár őr a folyosón, és olyankor levettük a kályhatetőt, és beszélgettünk. Két mérnök kopogtatott, hogy elmondja nekem: a politikai foglyokat hamarosan szabadon engedik, mert az amerikai elnök ezt követeli. Tizenhárom hónap után valóban visszaadták a szabadságomat.

Két hasonló telefonhívás

A cellában töltött egy év és egy hónap után új utak nyíltak Szilágyi Domokos előtt.

– Találkoztam az úton egy régi barátommal, Duka Zolival. Megölelt, és azt kérdezte: van-e munkám. Amikor mondtam, hogy nincs, bevitt az Arta Mobilei nevű szövetkezethez, ami a főtéren volt, és munkát kért nekem a szövetkezeti elnöktől. Kaptam is azonnal. Kényelmes, jó állásom lett mint szállítási főnök. Mindössze hét autója volt a szövetkezetnek, úgyhogy igazán nem volt megerőltető ez a munka, csak a fizetés volt elég kevés. Egyszer aztán csörgött a telefon, az O.L.F. (sz. m.: Organizaţia de Legume Fructe, azaz Zöldség- és Gyümölcsszervezet) igazgatója keresett, akiről addig sosem hallottam. Lehívott magához, és felajánlott egy 700 lejjel nagyobb bérrel járó állást, a tervosztály főnöki posztját. Ha jól emlékszem, három évig töltötem be ezt a funkciót, aztán jött egy rendelet, miszerint az O.L.F.-et megszüntetik, és hozzácsatolják a tartományi vállalathoz. Ezzel megszűntek a vezetői állások, így én is munkanélküli lettem. Ezután megismétlődött a korábbi telefonos jelenet, csak ezúttal a Centrofarm gyógyszerelosztási vállalat igazgatója, Kacsó Albert főgyógyszerész keresett, hogy állást ajánljon nekem a technikai-orvosi részlegre. Nem volt nagy a fizetés, de ezt a munkát is megszerettem, tizennyolc év után onnan is mentem nyugdíjba.

„Élek, mert élnem kell”

A ledolgozott évtizedek körvonalazása után arra kértük Domi bácsit, hogy meséljen kicsit a családi életéről is.

– 1950-ben, amikor Nyárádgálfalvára kerültem tanítani, megismerkedtem Fekete Éva tanítónővel, a brassói unitárius esperes lányával, aki kolléganőm volt. Kiváló asszony volt, szuperintelligens, kedves, jóságos. 1952-ben világra hozta a kislányunkat, Évikét, és belehalt a szülésbe. Bár az első feleségemtől lélekben sosem szakadtam el, egyedülálló apaként társra volt szükségem, így idővel újra megnősültem, egy vásárhelyi tanítónőt vettem el. A második házasságomból egy fiam született, aki Magyarországon él. Teltek az évek, egyik a másik után, boldog azonban az első feleségem elvesztése után igazán sohasem voltam. De élek, mert élnem kell a betegen született kicsi lányomért, akinek az állapota egy éve kritikussá vált, magatehetetlenül fekszik szinte önkívületi állapotban.

Szilágyi Domokost megtörhették volna a megpróbáltatások, de nem így történt. Alkotókedve sokszor segítette át a lélekpróbáló időkön, és ennek meg is maradt a nyoma: négy könyv, amelyeket nyugdíjas éveiben írt. Az első a 2010-ben publikált, nagy sikerű *Bűntelenül büntetve* című önéletrajzi kötet, amely négy utánnyomást ért meg; a második a szülőfalujáról írt monográfia. A harmadik kötet csokorba szedett újságcikkeiből született.

Domi bácsi tevékeny természetű, istenhívő emberként az egyházi életből is kivette a részét. Nyugdíjasként lett az unitárius egyházközség presbitere, majd jegyzője, végül hetvenéves koráig az akkor egy helyre tartozó Maros-Küküllői Egyházkör felügyelő gondnoka. Ehhez az időszakhoz kapcsolódik a negyedik könyve, amelynek címe *Egy felügyelő gondnok megnyitóbeszédei*. Ez a kritikai hangvételű kiadvány arra világít rá, hogyan próbált harcolni az egyház a különféle igazságtalanságok ellen.

Beszélgetésünk vége fele mindennapjai forgatókönyvéről kérdeztük az ünnepeltet.

– Hogyan telnek a napjaim? Ha nem lenne beteg a lányom, azt mondhatnám, köszönöm, nagyon jól. Még ebben az életkorban is egészségesnek érzem magam, mindennap tornázom, súlyzózom, szobabiciklizem. Sokan megkérdezik tőlem, hogy mi a hosszú élet titka. A válaszom: a genetika és a normális életvitel. A megfelelő evés, ivás, alvás, az, hogy mindent megadjunk, ami a léleknek és a testnek kell. Én ezt betartottam, és most is erőben érzem magam. És még szeretnék élni.

– Az elmúlt száz év történéseiből mire emlékszik vissza a legszívesebben? – tudakoltuk Szilágyi Domokostól már elköszönőben.

– Az 1940-től 1944-ig tartó időszakra. Ez a négy év kitörölhetetlen emlék, ez tett engem igazi magyar emberré. Szívvel-lélekkel az vagyok a mai napig, örökre belém oltotta ezt az a négy, reményekkel teli esztendő.

Elhunyt Deák Bill Gyula

A magyar blues kiemelkedő alakjának halálhírét a zenész Facebook-oldalán közölték csütörtökön.

„Elnémult a mikrofon. Elment az ember, a legfeketébb hangú fehér énekes, aki mankóra támaszkodva is óriás volt a színpadon” – írták a bejegyzésben, amely szerint Deák Bill Gyula „egy sikeresnek mondott műtét után (…) váratlanul örökre elaludt”.

Deák Bill Gyula 1948. november 8-án született Kőbányán. Gyerekkorában focistának készült, ám tizenegy éves korában fél lábát orvosi műhiba következtében elvesztette.

Magyarországon ekkoriban jelent meg a beatzene, és mivel erőteljes hangja és széles hangterjedelme volt, énekelni kezdett. Először a kőbányai Sztár együttesben lépett fel, később a Napsugár, a Wanderers és a Loyd együttesek tagja lett, vendégként megfordult a P. Mobilban és a Mini együttesben is. Énekesként Ray Charles volt a példaképe.

A népszerűséget a Hobo Blues Band hozta meg számára, ahová a szintén kőbányai Póka Egon basszusgitáros hívta. 1979 nyaráig állandó vendégként lépett fel velük, aztán tagja lett a zenekarnak. Az 1981-ben bemutatott, Szomjas György által rendezett Kopaszkutya című filmben az együttes tagjai főszerepet játszottak. A film zenéjét tartalmazó lemezt azonban betiltották, csak 1993-ban láthatott napvilágot.

Deák Bill Gyula 1985-ig volt a Hobo Blues Band énekese, így még vele készült a Vadászat című dupla korong, amelyet 1984-ben a telt házas Budapest Sportcsarnokban mutattak be élőben, Szikora János rendezésében.

Miután a HBB-ből kivált, előbb a Bill és a Box Company, majd a Deák Bill Blues Band frontembereként állt színpadra. Rossz vér című, 1984-ben megjelent első önálló albumát több korong követte, 2008-ban, 60. születésnapja tiszteletére Hatvan csapás címmel jelent meg CD-je.

Számos musicalben és rockoperában is fellépett, legjelentősebb szerepe az István, a királyban Torda, a táltos volt, de láthatta a közönség az Attila, Isten kardja filmváltozatában, az Itt élned, halnod kell, a János vitéz és a Jézus Krisztus Szupersztár című zenés darabokban is.

Deák Bill Gyula 2008-ban Kőbánya díszpolgára lett. Öt évet kivéve mindig ott élt, egyik sikerszáma a Hobo Blues Banddel a Kőbánya blues címet viseli. 2008-ban Artisjus-díjjal is elismerték, 2009-ben Fonogram Életműdíjjal, 2012-ben a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével, 2022-ben a Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozatával tüntették ki, 2023-ban Pro Urbe Budapest, 2026-ban Máté Péter-díjat kapott.

Rossz vér címmel idén tavasszal indult országjáró turnéra, amely az év végéig tartott volna. *(MTI)*

A kiskorúak közösségi médiához való hozzáférésének szabályozásáról tett közzé javaslatot az Európai Bizottság

Gyermekvédelmi korhatár bevezetését javasolja az Európai Bizottság, a brüsszeli testület által most elfogadott, EU KIDS Act nevű jogszabálycsomag korlátozná a kiskorúak hozzáférését a közösségi médiához az Európai Unióban – jelentette be csütörtökön Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke Strasbourgban.

Az Európai Bizottság javaslata a gyermekek online biztonságának fokozása érdekében 13 év alatt megtiltaná a hozzáférést a közösségi médiához. A fiatalok 15 éves korukig csak szülői hozzájárulással nyithatnának közösségimédia-fiókot.

A tervezett jogszabály megtiltaná továbbá, hogy a közösségimédia-platformok közvetlenül kapcsolatba lépjenek 13 év alatti gyermekekkel, és kötelező biztonságos tervezési szabályokat írna elő minden érintett szolgáltatás számára, a közösségi médiától a videójátékokon át a mesterséges intelligenciára (AI) épülő chatbotokig.

A jövőben a szolgáltatóknak kellene igazolniuk, hogy szolgáltatásaik életkornak megfelelőek, és eleve biztonságos kialakításúak. A közösségimédia-szolgáltatóknak és a videómegosztó platformoknak életkor-ellenőrzést kell végezniük, amikor a felhasználó új fiókot hoz létre. A már meglévő fiókok esetében a szolgáltatóknak észszerű közvetett mutatók, például a fiók létrehozásának dátuma vagy bankkártyaadatok alapján kell felbecsülniük a felhasználó életkorát.

Ursula von der Leyen az új szabályok bevezetésének szükségességét azzal indokolta, hogy a gyermekek a valaha létrehozott legkifinomultabb technológiákat használják, amelyeket nem az ő jólétük szem előtt tartásával fejlesztettek ki.

„Visszaadjuk a szülőknek az irányítást, és olyan eszközöket biztosítunk számukra, amelyek segítségével támogathatják gyermekeiket egy biztonságosabb online világban való eligazodásban” – fogalmazott.

Henna Virkkunen technológiai szuverenitásért, biztonságért és demokráciáért felelős uniós biztos elmondta: a tervezett jogszabály a 13 és 15 év közötti gyermekek esetében szülői felügyeletet ír elő a közösségi média használatának tekintetében, és a szülők olyan minifiókokat hozhatnak létre, amelyekhez a gyermekek a gondviselő fiókján keresztül férhetnek hozzá. Ez lehetővé tenné számukra az életkornak megfelelő közösségi média- és videómegosztó platformok használatát. A minifiókokon keresztül elérhető szolgáltatásokat védelmi intézkedésekkel, például korlátozott közösségi kapcsolatokkal és napi legfeljebb egyórás képernyőidővel kellene kialakítani.

Noha a 13 évesnél fiatalabb gyermekek nem férhetnének hozzá a közösségi médiához, gondviselőjük által kezelt fiókokon keresztül használhatnák a kifejezetten gyermekbarátnak tervezett videómegosztó szolgáltatásokat.

A javaslat szerint az EU kötelezettséget ír majd elő minden olyan online szolgáltatás számára, amely közösségi médiaszolgáltatásokat, videómegosztást, online videojátékokat, a mesterséges intelligencián alapuló platformot vagy chatbotokat kínál 18 év alatti felhasználók számára: ez alapján tiltaná a végtelen görgetést, a minél hosszabb idejű használatért járó jutalmazási trükköket, alvás közben a push értesítéseket, valamint a kéretlen kapcsolatfelvételt idegenek részéről. Az AI alapú társalgást és a chatbotokat alapértelmezés szerint ki kellene kapcsolni, és – így a tervezet – „nem szimulálhatnának interperszonális kapcsolatokat olyan módon, hogy azok érzelmi függőséget okozzanak”.

A kiskorúak profiljainak privátnak kell lenniük, a tartózkodási helyre vonatkozó adatokat el kell rejteni, a kamerát és a mikrofont alapértelmezés szerint ki kell kapcsolni.

Az online szolgáltatásoknak egyszerű módokat kell kínálniuk a kiskorúak számára a felhasználók blokkolására és némítására, hatékony időgazdálkodási eszközöket, valamint biztonságos ajánlórendszereket kell kínálniuk, amelyeket a kiskorúak ellenőrizhetnek, be-, illetve visszaállíthatnak.

A jogalkotási javaslatot az uniós bizottság most benyújtja az Európai Parlamentnek és az Európai Unió Tanácsának megvitatásra. *(MTI)*

Hibaigazítás

A szerdai lapunkban megjelent Hajnal Gyula 75 éves című sportcikkben tévesen jelent meg, miszerint Hajnal 1949 és 1953 között volt tagja különböző korosztályú román válogatottaknak.

Helyesen: Hajnal Gyula 1969 és 1973 között különböző korosztályú válogatottakban 38 mérkőzésen 11 gólt szerzett. Az elírásért elnézést kér a szerző, Czimbalmos Ferenc Attila.

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Szeptember 18., péntek:

* 18.00 óra: Aradi UTA – Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK (Szuperliga, 10. forduló)
* 20.30 óra: Puskás Akadémia FC – Kispest Honvéd FC (NB I, 8. forduló)
* 21.00 óra: Bukaresti Rapid 1923 – Campionii FC Argeș Pitești (Szuperliga, 10. forduló)

Szeptember 19., szombat:

* 17.30 óra: Kolozsvári CFR 1907 – Botosáni FC (Szuperliga, 10. forduló)
* 18.00 óra: Kisvárda Master Good – Paksi FC (NB I, 8. forduló)
* 20.30 óra: Debreceni VSC – Vasas FC (NB I, 8. forduló)
* 20.30 óra: CSU Craiova – Bukaresti FCSB (Szuperliga, 10. forduló)

Szeptember 20. vasárnap:

* 14.00 óra: FC Voluntari – Kolozsvári FCU (Szuperliga, 10. forduló)
* 15.45 óra: MTK Budapest – ETO FC Győr (NB I, 8. forduló)
* 18.00 óra: Újpest FC – Zalaegerszegi TE FC (NB I, 8. forduló)
* 20.30 óra: Nyíregyháza Spartacus FC – Ferencvárosi TC (NB I, 8. forduló)
* 20.30 óra: Bukaresti FC Dinamo 1948 – Konstancai FCV Farul (Szuperliga, 10. forduló)

Szeptember 21., hétfő:

* 18.00 óra: Galaci Suporter Club Oțelul – Vajdahunyadi Corvinul 1921 (Szuperliga, 10. forduló)
* 21.00 óra: FC Petrolul 52 Ploiești – FK Csíkszereda (Szuperliga, 10. forduló)

A Szuperliga mérkőzéseit a DigiSport és a Prima Sport, az NB I-es találkozókat az M4 Sport vagy az M4 Sport+ közvetíti.

Hatalmasat bakizott a román válogatott kapus, mégis ő lett csapata legjobbja

Hegyi Krisztián és Vitályos Viktor csapata, a Sparta Prága magabiztos, 4-1-es győzelmet aratott az örmény Ararat Armenia otthonában a labdarúgó-Európa-liga alapszakaszának szerdai nyitányán. A cseh csapat magyar légiósai a cseresorból nézték végig az összecsapást.

A magyar válogatott Loic Nego sem kapott lehetőséget a ciprusi Omonia Nikosziában, amely egy hajrában szerzett góllal tartotta otthon a három pontot a spanyol Celta Vigo ellen.

A találatban oroszlánrésze volt a román válogatott kapusnak, Ionuț Radunak, aki miután több alkalommal is kitűnt, és a 88. percig érintetlenül őrizte kapuját, elügyetlenkedte Luka Balkovec mintegy 20 méteres nagy erejű lövését.

A rövid sarokra kapott gól ellenére Radu a Celta legjobbjának bizonyult, a SofaScore 7,5-es osztályzattal értékelte a teljesítményét. A találkozón egy másik román válogatott játékos is lehetőséget kapott, azonban Florin Tănase éppen csak pályára lépett a 90+5. percben, becserélése inkább az időhúzást szolgálta.

A Ferencváros két alapszakaszbeli ellenfele, az AC Milan és a Celje is vereséggel rajtolt szerdán a labdarúgó-Európa-ligában.

A nagy múltú olasz sztárcsapat egy másik egykori BEK-győztestől, a portugál Benficától kapott ki hazai környezetben 2-0-ra. A szlovén Celje a német Bayer Leverkusen otthonában maradt alul ugyancsak 2-0-ra.

A második számú európai kupasorozatban továbbra is várni kell az első légiós magyar játékpercekre, ugyanis a játéknap negyedik magyarja, Kovács Bendegúz, az AZ Alkamar támadója is csak a kispadon ült a Sunderlandtől elszenvedett idegenbeli vereség alkalmával.

Eredményjelző

Európa-liga, alapszakasz, 1. forduló: Bayer Leverkusen – NK Celje 2-0, AC Milan – Benfica 0-2, Olimpiakosz – Jagiellonia Bialystok 2-1, RSC Anderlecht – Olympique Lyon 1-2, Sturm Graz – Rennes 0-0, Sunderland – AZ Alkmaar 1-0, Hapoel Beer-Seva – Dinamo Zágráb 0-0, Omonia Nikoszia – Celta Vigo 1-0, Ararat Armenia – Sparta Prága 1-4.

Helikopterrel szállítottak kórházba a Retyezátból egy bokasérülést szenvedett német turistát

Helikopterrel szállítottak kórházba csütörtökön egy 28 éves német turistát, aki a Retyezát-hegységben súlyos bokasérülést szenvedett.

A Hunyad megyei Salvamont vezetője, Ovidiu Bodean szerint a nő egy barátjával együtt a Pelága-csúcs környékén, a Pelága-tó alatti részen járt, amikor megsérült a jobb lába, és nem tudott továbbmenni. A két turista sátrat vert, és segítséget kért a hegyimentőktől.

A mentőakcióban nyolc hegyimentő vett részt a vajdahunyadi és a petrozsényi Salvamonttól. A nőt a helyszínen elsősegélyben részesítették, majd helikoptert kértek a kórházba szállításához – számolt be Bodean. *(Agerpres)*

Fotó: Hunyad megyei Salvamont

SÍRKERETEZÉSI
munkákat vállalunk mozaikból, gránitból, 30 év tapasztalattal, garanciával, akár 15–20%-ig terjedő kedvezménnyel.
Tel. 0744-616-250, 0741-266-013. (28729)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓ belterület Jedden. Tel. 0749-456-190. (28967-I)

LAKÁS

KIADÓ egy szoba terasszal (kábeltévé, hűtő, mosógép) egy 55–65 éves nőnek. Lakbér 150 euró, plusz fogyasztás. December 22. út 157. Tel. 0752-010-906. (28989)

KIADÓ Marosvásárhelyen hosszú távra – egyetemista részére – másfél szobás, bútorozatlan garzonlakás a Kárpátok sétányon. Telefon 0755-911-482, 17-20 óra között. (p-I)

ELADÓ magánház Szentkirályon (Răsăritului). Terület: 971 négyzetméter, lakás: 130 négyzetméter. Tel. 0744-528-606. (28914-I)

KIADÓ garzonlakás egy nem dohányzó egyetemista lánynak az orvosi egyetem közelében. Tel. 0742-523-072. (29021-I)

KÜLÖNFÉLÉK

FUVART, bútorhordást vállalunk személyzettel, külföldre is, és törmelékszállítást. Tel. 0749-543-104. (28413-I)

KIADÓ központi fekvésű, felszerelt fogászati rendelő (a 2-es poliklinika mellett). Érdeklődni a 0745-510-975-ös telefonszámon. (28990-I)

BETEGGONDOZÁST, háztartási munkát, takarítást vállalok. Tel. 0755-412-974. (28915-I)

VÁLLALUNK szobafestést, bármilyen szigetelést, rámolást, takarítást, kőművesmunkát, pincefestést, -takarítást, készítünk új tetőt, teraszt, balkont, ereszcsatornát. Tel. 0742-344-119, Szabolcs. (29022-I)

VÁLLALUNK háztetőkészítést cserépből vagy lemezből, meszelést, szigetelést, kisebb munkálatokat stb. Tel. 0745-680-818. (28998-I)

ELSZÁLLÍTUNK bútort, fölöslegessé vált dolgokat, fát, kiüresítünk lakást, elvégzünk különféle építkezési munkálatokat. Tel. 0752-854-364, Damian. (29038)

VÁLLALUNK meszelést, szigetelést polisztirollal, nemesvakolatot, teraszkészítést. Tel. 0747-816-052. (29038)

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (69277)

A MELINDA FUNERAR teljes körű professzionális temetkezési szolgáltatást és ügyintézést biztosít NONSTOP: szállítás bel- és külföldön, hamvasztás, ravatalozás, a temetéshez szükséges kellékek biztosítása. Tel. 0747-581-055, 0740-263-907. Marosvásárhely, Onesti tér 12. szám. (68166)

TETŐJAVÍTÁS, tetőépítés, ácsmunkák, tetőfedés, valamint kőművesmunkák korrekt áron, precíz és megbízható kivitelezéssel. Tel. 0742-978-175. (sz.)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefonszámon. Küldőpapírral a vizsgálat ingyenes. (28930-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Ott vagy, ahol nincs fájdalom,
Sírodra szálljon áldás és nyugalom.
Álmod a mennyben legyen csendes,
A Jóisten őrködjön pihenésed felett.

Szomorú szívvel emlékezünk
TÓTH JÁNOSRA
halálának első évfordulóján. Emlékét szívünkben őrizzük. Nyugodjon békében!
Bánatos felesége és leánya családjával együtt. (28957)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik szerették és ismerték, hogy a marosszentgyörgyi
BERECZKI ISTVÁN
a szeretett apa, após, nagyapa, dédtata, testvér, sógor, rokon, barát és ismerős, életének 92. évében csendesen megpihent.
Végső nyugalomra helyezése szeptember 19-én 13 órakor lesz a marosszentgyörgyi katolikus temetőben.
Virrasztás pénteken 18 órától a marosszentgyörgyi katolikus temető ravatalozójában.
Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (sz-I)

RÉSZVÉTNYILVÁNÍTÁS

A Népújság munkaközössége őszinte részvétét fejezi ki Daróczi Melindának, a Palatino nyomda igazgatójának, és együttérez vele szeretett
ÉDESAPJA
elvesztése okozta mély gyászában. Nyugodjon békében!
(sz-I)

Őszinte részvétünk Melindának, Zsókának és családjuknak szeretett édesapjuk,
BERECZKI ISTVÁN
elhunyta alkalmából.
A Szakács család. (-I)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk mindenkinek, aki drága halottunk,
UJFALVI JENŐ
temetésén részt vett, részvétét nyilvánította.
A gyászoló család. (29025-I)

OPTICA OPTOFARM

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Marosvásárhelyi Rádió România
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

